

*Ik heb een steen verlegd,
in een rivier op aarde.
Het water gaat er anders dan voorheen.
De stroom van een rivier, hou je niet tegen
het water vindt er altijd een weg omheen.
Misschien eens gevuld, door sneeuw en regen,
neemt de rivier m'n kiezel met zich mee.
Om hem, dan glad, en rond gesleten,
te laten rusten in de luwte van de zee.*

Bram Vermeulen

Vrouwen voor Vrede

oktober 2016 speciale uitgave
bij het stoppen van Vrouwen voor Vrede

Speciale uitgave Nieuwsbrief bij het stoppen van Vrouwen voor Vrede oktober 2016

De speciale voorbereidingsgroep voor deze bijzondere Nieuwsbrief, bestaande uit de Vrouwen voor Vrede IJmond en Marieke Verheul hebben een aantal plaatselijke groepen benaderd voor een verhaal ter inspiratie voor de lezers.

Hiervoor hadden ze een aantal vragen opgesteld die als leidraad konden dienen. Deze vragen waren:

- Jullie zijn nog een bestaande groep?
- Wat doen jullie zoal?
- Noem één highlight uit jullie bestaan en vertel waarom je dat belangrijk vond, hoe jullie te werk zijn gegaan en hoe je erop terugkijkt.
- Gaan jullie door nu de vereniging stopt?
- Wat ga je missen van Vrouwen voor Vrede?
- En als jullie ook stoppen, wat ga je missen van je eigen groep?
- Door wie of wat word je geïnspireerd bij doorgaan?
- Welke boodschap geef je mee aan de lezers van de Nieuwsbrief?

Door deze Nieuwsbrief heen zal op alfabetische volgorde het verslag van deze groepen staan.

In 1997 is Vrouwen voor Vrede begonnen met het benoemen van een vrouw die door de jaren heen belangrijk is geweest voor de organisatie als Vredesvrouw van het jaar. Dat zijn 18 vrouwen geweest en van hen staat verspreid door deze brief wie zij waren.

Daarnaast hebben een aantal vrouwen interviews gedaan met organisaties en vrouwen die ons kunnen inspireren.

Op de Pentagonum-vrouwenvredesmanifestatie op 13 mei 1986 in Den Haag, waaraan ruim tweeduizend Vrouwen voor Vrede deelnamen, werd een manifest uitgebracht. Het motto daarvan was Rouw, Woede, Kracht, Verzet en Visie. Op pag 42 staat dit manifest.

Laatste landelijke dag van Vrouwen voor Vrede wordt een feestelijk gebeuren op 29 oktober 2016. De dag zal gehouden worden in de Johanneskerk, Westsingel 30 Amersfoort. Voor programma van deze bijzondere dag zie pag 4

De redactie wenst ieder veel leesplezier en aangename momenten bij het ophalen van veel herinneringen.

Vredesduiven, Kraanvogels en Vrouwen voor Vrede

De geschiedenis van bijna veertig jaar Vrouwen voor Vrede

In de zomer van 1979 haalde Vrouwen voor Vrede voor het eerst het landelijke nieuws door buiten, voor het Vredespaleis in Den Haag, met een kraam te gaan staan met informatie over de gevaren van atoom-bewapening.

En nu, in 2016, nam Vrouwen voor Vrede deel aan het burgerinitiatief “Teken tegen Kernwapens” van de vredesbeweging Pax. Dit werd onder-tekend door meer dan 45.000 burgers en zorgde ervoor dat er een discussie in de Tweede Kamer kwam over het kernwapenvrij maken van Nederland (en dus ook over het verwijderen van de kernwapens uit Volkel).

Ook dit jaar werd er op de Algemene Ledenvergadering van Vrouwen voor Vrede van 12 maart j.l. in Amersfoort besloten de Vereniging Vrouwen voor Vrede dit jaar nog op te heffen. De belangrijkste reden was dat er niet meer genoeg be-stuursleden te vinden waren, hetgeen te maken heeft met de leeftijdsopbouw van het ledenbestand. Maar we gaan niet stillerjes als een nachtkars uit: we doen dit met een landelijke, feestelijke dag in Amersfoort op 29 oktober 2016 en met het maken van deze speciale “Herinneringsnieuwsbrief”.

Laatste landelijke dag van Vrouwen voor Vrede wordt een feestelijk gebeuren op 29 oktober 2016

De dag zal gehouden worden in de Johanneskerk,
Westsingel 30 Amersfoort.

Programma

10-10.30: een kopje koffie of thee en iets lekkers.

10.30-11.15: Janny Beekman, onze dagvoorzitter opent de bij-eenkomst. Daarna zal het bestuur vertellen hoe het met de zake-lijke afronding van onze vereniging gaat.

11.15-12.00: Annemarie Zaat en Ted Strop van Vrouwen Duur-zame Vrede vertellen vanuit welke visie de komende tijd gewerkt zal worden en hoe het platform zal functioneren.

Farida van Bommel, van Vrouwen voor Vrede op de Molukken vertelt over het werk dat zij hier en in de Molukken verricht.

12-12.30: We gaan genieten van de foto's over Vrouwen voorVrede door middel van een power point presentatie.

12.30-13.30: Jullie krijgen een heerlijke lunch aangeboden.

13.30-15.00: Wat wilden we als Vrouwen voor Vrede, wat hebben we allemaal gedaan, wat hebben we bereikt en waarover zijn we tevreden. Sarita Bajnath, die de vredesambassade in Amsterdam Zuid-Oost oprichtte, is gespreksleidster.

15-15.15: We zingen het VrouwenVredesLied “Vrouwen kom”,

15.15-16.00: We drinken een sapje of borrel, zwaaien elkaar uit.

Praktische informatie:

1. Zou je Emmie Mesdag willen laten weten of je komt.

Paddestoelstraat 6, 6823 JR Arnhem 06- 17756419

of vrouwenvoorvrede@antenna.nl

Herinneringen

Wat is er tussen 1979 en 2016 allemaal gebeurd? In de bijna 200 nieuwsbrieven en in de verschillende landelijke publicaties van Vrouwen voor Vrede, is dit opgetekend en het is ook terug te vinden bij Atria, het Kennisinstituut voor Emancipatie en Vrouwengeschiedenis in Amsterdam. Maar hoe kan je in een speciale Nieuwsbrief met een beperkt aantal bladzijden de betekenis van Vrouwen voor Vrede vastleggen?

Wat willen we ons vooral herinneren als Vrouwen voor Vrede? Het prille begin? Onze vergaderingen over structuur en beleid? De discussies over hoe we onafhankelijk konden blijven van overheidssubsidies? We vroegen ons ook regelmatig af hoe we de pers moesten benaderen en hoe we trouw konden blijven aan onze idealen, om altijd en voortdurend te zoeken naar geweldloze oplossingen voor welk conflict dan ook. Hoe konden we Media en Politiek kritisch volgen?

We wilden ook wel eens weten wat de dames en heren van de gezondheidszorg eigenlijk wisten van de gevaren van straling en van de psychische gevolgen van oorlogen en dreiging van oorlogen. Waren alle vredesvrouwen feministen? Wat was een feministe? Wilden we zo genoemd worden?

Of willen we ons misschien vooral herinneren dat we zeker in de eerste jaren toch ook een emancipatiebeweging waren? En niet alleen voor de vrouwen die inzagen dat ze “medeverantwoordelijk waren”, maar we deden aan bewustwording over de waanzin

van een steeds bedreigender wapenwedloop, die als het ware een voedingsbodem vormde voor onze “Hollanditis”.

Hoe hadden we als vredesvrouwen de gevolgen van het militair ingrijpen verwerkt bij de grootschalige buitenlandse conflicten, want natuurlijk kregen we daarmee te maken. Denk aan de Golfoorlogen, denk aan Srebrenica, denk aan de oorlogen in het Verre Oosten.

Schilderij Ineke Meintjes

Afghanistan, Israël /Palestina, Irak, Syrie, ... Waren we hierbij actief geweest, bijvoorbeeld bij hulpverlening aan vluchtelingen? Actief genoeg?

Ik koos in mijn zoektocht voor deze bijzondere Nieuwsbrief als “rode draad” voor de kraanvogel, net als de vredesduif een vredessymbool. In Japan denkt men dat de kraanvogel (in het Japans Tsuru) wel 1000 jaar kan worden en deze is zo (en niet alleen in Japan) een symbool geworden voor gezondheid, voorspoed, geluk en vrede.

Wie kent niet het verhaal van het Japanse meisje Sadako Sasaki. Zij was bijna twee jaar toen de Hiroshimabom op 6 augustus 1945 ontplofte, 1,5 km van haar huis vandaan. Totdat ze twaalf was leek ze een normaal gezond kind. Toen kreeg ze de verschijnselen van leukemie. Sadako Sasaki begon vol moed aan het vouwen van papieren kraanvogels. Als ze er 1000 kon vouwen zou ze beschermd zijn tegen de gevolgen van haar ziekte, maar toen ze er 964 had gevouwen had ze geen kracht meer en ze stierf in 1955. Haar

klasgenoten hebben de ontbrekende kraanvogels gevouwen en met haar begraven.

Terugblik

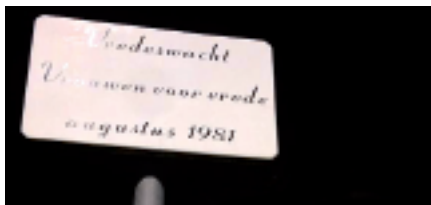
Het eerste exemplaar van de Nieuwsbrief van Vrouwen voor Vrede (november 1979) is gestencild, op grauw papier, zonder foto's, zonder kleur, met zeven bladzijden tekst. Op de voorkant onze bekende P en het vrouwenteken, maar dan in zwart/ wit. Naast die P de tekst Women for Peace, Vrouwen voor Vrede, Frauen für den Frieden, Femmes pour la Paix en Donne per la Pace. Vrouwen voor Vrede, internationaal!

Je treft in dit nummer een verslag aan van de bovengenoemde eerste landelijke actie: de vredeswacht in Den Haag voor het Vredespaleis, gehouden van 6 tot 9 augustus 1979 ter herdenking van het gooien van de atombommen op Hiroshima en Nagasaki in 1945. Elke dag tijdens de wacht kwamen er toen enige tientallen geïnteresseerde vrouwen naar het Vredespaleis. Hier stond, buiten voor het hek, de informatiekraam van de in de

zomer van 1979 opgerichte Nederlandse afdeling van de internationale beweging Vrouwen voor Vrede. Op de eerste dag van de vredeswacht wordt er namens Vrouwen voor Vrede een brief aangeboden aan Sir Humphrey Waldock, de president van het internationale Hooggerechtshof in Den Haag. De tekst van deze brief luidt o.a. *“De wapenwedloop verhindert de realisering van het Handvest van de Verenigde Naties en is onverenigbaar met haar beginselen”*. Dit laten de Vrouwen voor Vrede aan de leden van het Hooggerechtshof weten! Het was de eerste brief van Vrouwen voor Vrede aan autoriteiten.

In deze tijd is het secretariaat van de Nederlandse afdeling gevestigd aan 't Zand (RK – radiopastoraat) in Amersfoort. Hier werkte Maria ter Steeg, die een belangrijke spil zou worden van Vrouwen voor Vrede. Maria wist te regelen dat de vrouwen de beschikking kregen over een zaaltje. Van daaruit werden de eerste brieven van Vrouwen

Op het Carnegieplein staat dit bordje ter nagedachtenis van de driedaagse Vredeswacht door 'Vrouwen voor Vrede' ter herdenking van de atoombom op Hiroshima, waarbij vrouwen met witte paraplu's voortdurend wacht liepen tussen het Vredespaleis en het ministerie van Defensie op het Plein.

voor Vrede verstuurd. Er volgden steeds andere behuizingen, eenvoudig en betaalbaar. Er moest met zeer beperkte middelen gewerkt worden, vooral met vrijwilligsters. Een bezoeker aan de deur? Zij zag tot haar verbazing plotseling een sleutel aan een touwtje neerdalen. Vanuit Amersfoort groeide Vrouwen voor Vrede landelijk. Er moest steeds meer werk verzet worden. Maaïke van der Velde uit Soest noemde Vrouwen voor Vrede ook een emancipatiebeweging. Het was de tijd van *Marie wordt wijzer (van de VOS-cursussen: Vrouwen Oriënteren zich op de Samenleving)*.

Wat in 1981, bij de derde vredeswacht in Den Haag, de landelijke pers haalde, was de opmerking van toenmalig minister van Defensie De Geus, ***dat de vrouwen i.p.v. actievoeren voor het Vredespaleis beter naar het strand konden gaan...***

In de tweede Nieuwsbrief van maart 1980 worden de namen van de eerste vrouwen van de kerngroep van Vrouwen voor Vrede genoemd: Ina Vader, Helma Elskamp, Lineke Schakenbos,

Agnes Biekman, Wil Bus, Suze van Kleef, Janneke van Beuzekom, Käthie van Drimmelen, Trudi Klijn en Maria ter Steeg. Ook wordt vastgesteld welke werkgroepen er gevormd gaan worden: Studiegroep over de Atoomwapenproblematiek, Kontakt met Overheid en Politiek, Kontakt met andere Vredesgroepen, Internationale Kontakten en Aktie-voorbereiding. In de jaren daarna komen er ook nog werkgroepen bij als Vredesopvoeding, Sociale Verdediging, Pers en Media en al gauw de werkgroep Vrouw, Vrede, Gezondheidszorg.

Wat eraan voorafging

In 1967 werd Europa als het ware wakker geschud door de demonstraties tegen de Amerikaanse interventie in Vietnam, vooral door het bombarderen van burgerdoelen in Hanoi. In Nederland kwam het verzet tegen deze oorlog het eerst van de actiegroep Ban de Bom; er liepen 15.000 mensen mee in een demonstratie in Amsterdam tegen de oorlog in Vietnam

Een jaar of tien later kwam Nederland min of meer in de ban van de actiegroep Stop de Neutronenbom. Deze bommen zouden mensen doden, maar huizen en fabrieken laten staan. De CPN (Communistische Partij Nederland) nam het initiatief tot een samenwerkingsverband, waarin allerlei politieke partijen, vredesbewegingen en kerken actief aan de slag gingen om huis aan huis handtekeningen op te halen onder een verzoek aan de Verenigde Staten om de fabricage van deze onmenselijke wapens te staken. Er werden maar liefst 1,1 miljoen handtekeningen opgehaald. Toen werd ook duidelijk dat veel vrouwen niet wilden tekenen omdat hun echtgenoten over kwesties van oorlog en vrede gingen en dat die echtgenoten overdag niet thuis waren. Of je 's avonds maar wilde terugkomen.

In 1978 demonstreerden tegen de Neutronenbom in Amsterdam 50 000 mensen. En niet alleen mannen.

Weer een jaar later en na onze eerste vredeswacht, organiseerde Vrouwen tegen Kernwapens op 6 december 1979 een fakkeloptocht in Den Haag. 4000 vrouwen trokken in een stille tocht naar het Binnenhof, n.a.v. het zogenaamde Dubbelbesluit van de NAVO. Zij wilden met andere vrouwen in contact komen uit bezorgdheid voor een koude oorlog, angst voor de wapenwedloop van de grote mogendheden (de USA en de USSR) en de dreiging van de stationering van nieuwe en steeds gevaarlijker atoomwapens.

Margriet

In januari 1981 staan Trees Kruidenberg (Vrouwen voor Vrede IJmond) en Lucy Dam (Vrouwen voor Vrede Gro-

ningen) in de Margriet met een belangrijk artikel, wat honderden nieuwe abonnees op de Nieuwsbrief oplevert. Ineens verstuurden we maar liefst 5000 Nieuwsbrieven (voorzien van met de hand geschreven etiketten). De digitale wereld is nog ver weg. De verslagen van de verschillende plaatselijke groepen en van de landelijke werkgroepen worden op de schrijfmachine getikt met carbonpapier en doorslagen. Alleen als het echt nodig is wordt er getelefoneerd met een "vaste" telefoon.

Maar in het interview, met de titel *'Wat is dat voor een wereld, waarin onze kinderen opgroeien'*, worden wel al de thema's genoemd, waarmee de Vrouwen voor Vrede zich tot op heden bezig houden: gevaren voor de gezondheid en de toekomst van de kinderen in de wereld door de straling van het kernafval, de verspilling van gelden en de gevaren van de bewapeningswed-

loop en de schade aan het milieu, de ellende van oorlogen... Alles hangt met alles samen.

Vredesdemonstraties

Op 27, 28 en 29 november 1981 vindt er in het Tropenmuseum te Amsterdam een belangrijke Internationale Vrouwenconferentie plaats: Vrouwen van Europa in actie voor Vrede, georganiseerd door de WILPF (Women's International League for Peace and Freedom). Er was een grote deelname van ruim vijfhonderd vrouwen uit binnen- en buitenland. Spreeksters met naam en faam namen het woord, o.a. Sienie Strikwerda, later voorzitter van het Komitee Kruisraketten Nee, Joyce Lussu, een bekende Italiaanse verzetsvrouw uit de Tweede Wereldoorlog,

Dorothee Sölle, Duitse theologe, pacifiste, feministe, Edith Balletyn, de secretaresse van de internationale WILPF die helemaal uit Australië was gekomen om ons toe te spreken.

Het was de tijd van de grote landelijke demonstraties in binnen- en buitenland. In Nederland vond de eerste landelijke demonstratie plaats, georganiseerd door de gezamenlijke vredesgroepen, samen met de vakbond en enkele politieke partijen, op 21 november 1981 in Amsterdam. Spreekster voor Vrouwen voor Vrede en Vrouwen tegen Kernwapens is Maria ter Steeg. Er komen 400.000 mensen naar het Museumplein in Amsterdam.

Twee jaar later, op 29 oktober 1983,

komen er ruim 500.000 mensen naar het Malieveld in Den Haag. Er is veel discussie tussen het dan opgerichte IKTO (Interkerkelijk Overleg Tweezijdige Ontwapening) en het IKV (Interkerkelijk Overleg Vredesvraagstukken). Het motto op het Malieveld is: *Kernwapens de wereld uit, te beginnen uit Nederland*. Prinses Irene spreekt op persoonlijke titel de deelnemers toe: "Ieder mens is uniek...".

Een groep vrouwen draagt bij deze demonstratie een prachtig spandoek mee, ontworpen door het Amsterdams Vrouwen Kunst Kollektief, denk aan Toos Koedam en Colette Metz. Je ziet op het doek zes kraanvogels in de vlucht.

Ik denk dat dit de eerste keer was dat er in Nederland kraanvogels meevlogen bij een demonstratie. Kraanvogels

die de volgende jaren steeds vaker opdoken bij manifestaties voor de vrede als symbolen van geweldloos verzet, hoop en doorzettingsvermogen.

Eerder dat jaar liepen er in Brussel, op 8 maart 1983, 10.000 Nederlandse vrouwen mee met de internationale STAR-demonstratie (Samen Tegen de Atoomraketten, Stop the Arms Race).

Adrienne van Melle organiseert dit gebeuren vanuit Nederland. Hierbij werden er maar liefst een miljoen handtekeningen aan de NAVO aangeboden. Op een groot spandoek zagen we daar de tekst: "Take the toys from the boys" en let op, het spandoek was versierd met kraanvogels. Vogels vliegen over grenzen heen!

Het bezoek in 1980 en in 1981 van de Australische kinderarts Helen Caldicott,

die haar baan opgaf om fulltime vredesactiviste te worden, zorgde ervoor dat veel mensen in Nederland zich bewust werden van de gevaren van kernstraling. Ook door haar publicaties (o.a. het artikel *'Softenen voor de eeuwigheid'*, waarvan maar liefst 44.000 exemplaren verstuurd werden en het boek *'Atoomwaanzin'*, dat mede op initiatief van Vrouwen voor Vrede in het Nederlands werd vertaald en uitgegeven). Op uitnodiging van het IKV en de Nederlandse Vereniging van Medisch Polemologen en van the American Democrats Abroad, samen met Vrouwen voor Vrede en Vrouwen tegen Kernwapens, sprak Helen o.a. in Utrecht, Amsterdam, Beverwijk en Lelystad over haar bezorgdheid over de wapenwedloop, maar ze gaf ook aan, dat door actief te worden angst en zorg omgezet kunnen worden in positieve energie. Haar uitspraak in de Margriet van 11 maart 1983, *'Het zijn de moeders, die onze planeet kunnen redden'*, bracht haar veel kritiek uit feministische hoek. Helen wees tijdens haar lezingen ook op de gevaren van de toen nog bovengrondse kernproeven, o.a. op de eilanden Bikini en Mururoa en in de Nevadawoestijn in de USA – af-

gelegene plekken, waardoor er weinig media-aandacht voor was en dus weinig protesten.

Vrouwen voor Vrede en Vrouwen tegen Kernwapens, samen met de WILPF, begonnen in het begin van de jaren negentig een campagne *'Stop de Kernproeven'*. Zodra er ergens in de wereld weer een kernproef gehouden was, werden er (groene) kaarten gestuurd naar de ambassades van de desbetreffende landen (USA, USSR, China, Frankrijk, Engeland), met het verzoek de kernproeven te stoppen. Paulien Geitenbeek en Dianne van Leeuwen maakten van hun reizen naar de Nevada-woestijn mooie verslagen. Marie Wiggers en Betty Dirks zorgden voor de organisatie van de kaartenactie. Er werden ambassade-tochten georganiseerd. Madeleen Helmer en de Pacific Werkgroep schreven het boekje *'Wie zei, ik wist het niet?'* En over kernproeven en kerncentrales was in 1985 ook een boekje verschenen, uitgegeven door Vrouwen voor Vrede en Vrouwen tegen Kernwapens, in het kader van de Nee-dagen. De verschillende regio's van Vrouwen voor Vrede organiseer-

den op het Binnenhof de z.g. *Nee-dagen*, over onderwerpen als ontwikkeling/bewapening, conversie, de VN en de Nieuwe Economische Orde.

Het al eerder genoemde Amsterdamse Vrouwen Kunst Kollektief ontwierp en maakte ook de grote maskers die een bijzondere rol speelden bij de Pentagonam-vrouwen vredesmanifestatie op 13 mei 1986 in Den Haag, waaraan ruim tweeduizend Vrouwen voor

Vrede deelnamen.

Bijna een jaar lang waren er in het hele land plaatselijke groepen bezig geweest met de voorbereiding voor dit grootse gebeuren. De inspiratie kwam van de Pentagon-actie in het jaar 1981 bij Washington DC in de Verenigde Staten. Hierbij werd o.a een heel grote

'vredesduif' meegedragen aan het hoofd van een stoet vrouwen die hun angst en woede verwoord hadden in een manifest, een grote aanklacht tegen het heersende patriërchaat en de wapenwedloop. Met bolletjes garen werden de ingangen van het Pentagon compleet dichtgeweven en het Pentagon werd omsingeld door duizenden Amerikaanse vredesvrouwen.

Met de Kerstdagen van 1982 bracht de KRO de film *'Vrouwen vechten voor Vrede'* uit, over de bovengenoemde Pentagon-actie en deze TV-film (van André Truymen) bracht ons op het idee ook in Nederland iets dergelijks te organiseren. Met een eigen manifest. De dag zelf zou als het ware een toneelstuk zijn, met verschillende symbolen op een aantal plaatsen in Den Haag. Het motto werd Rouw, Woede, Kracht, Verzet en Visie. We liepen met zwarte maskers, kartonnen kruizen en grafstenen, symbolen van rouw. De andere kleuren van de maskers die we meedroegen tijdens de demonstratie waren rood, de kleur van onze woede, groen, de kleur van onze kracht en paars, de kleur van ons verzet - verzet tegen het geloof dat wapens conflicten kunnen oplossen. Verzet toonden we door onze gebalde vuisten en de span-doeken...

Onze boosheid lieten we met rode maskers zien voor het Ministerie van Defensie. Boos, vanwege de ramp bij Tsjernobyl en de actuele gevaren van

kernstraling.

Achter het grote groene masker liepen we naar het Binnenhof, waar ons vrouwenmanifest door Helen Theunisz (Wormerveer) werd voorgelezen aan de aanwezige vrouwelijke Tweede Kamerleden/fractievoorzitters Ina Brouwer (CPN), Ria Bekkers (PPR), André van Es (PSP), Cathy Ubels (Evangelische Volkspartij), Elida Wessel (D66) en Wijnje Jabaay (PvdA).

Met de meegenomen bolletjes draad maakten we daar met elkaar een groot kleurrijk web over het plein van het Binnenhof heen, om aan te geven dat je samen veel kunt. Een losse tak kun

je breken, een takkenbos niet.

Het net van draden is uiteindelijk in Woensdrecht terechtgekomen. Met een aantal paarse maskers, de kleur van ons verzet.

Het vijfde punt van ons manifest was de visie die we, weer terug op het Malieveld, zouden uitdrukken in vredesboodschappen aan witte ballonnen en in brieven in de grote wereldbol, gemaakt door de Vrouwen voor Vrede van IJmond. We aten samen, zongen samen en zetten brandende waxine lichtjes neer om het grote Pentagonam (vijfpuntige ster) dat op de grond was uitgezet.

Vredeskampen

In de geest van de Vredesbeweging ontstonden er verschillende vrouwenvredeskampen. In Nederland was er in 1982 in Soesterberg een vrouwenkamp dat veel publiciteit kreeg. Niet alle vredesvrouwen waren blij met dit kamp. Misschien was het te radicaal door de afwijzing van de vrouwen in het kamp van alle mannen? Het kamp werd uiteindelijk na een half jaar onttruimd. In 1984 kwam er ook in Volkel een vrouwenvredeskamp. In Engeland en ook in Nederland werd het vrouwenvredeskamp bij de basis Greenham Common heel bekend. Vanuit Nederland gingen er regelmatig vrouwen heen voor steun. Ze bleven slapen en discussieerden mee. Henny Smoes schreef in de Nieuwsbrief regelmatig over dit kamp en ging er verschillende

keren naar toe.

Het gebeuren bij Greenham Common kreeg veel media aandacht en zo kreeg de Engelse componist Tony Biggin in 1984 van het religieus genootschap van de Quakers de opdracht om voor het VN-jaar van de Vrede (1985) een muziekstuk over vrede te schrijven. De

eerste uitvoering van dit schitterende, unieke vredesoratorium met 200 zangers en 74 muzikanten over het vrouwenvredeskamp Greenham Common was op tweede Paasdag 1985 in de Royal Festival Hall in Londen te horen.

In 1988 werd het muziekstuk in Nederland o.a. uitgevoerd in de Pieterskerk in Leiden en in Utrecht in de Jacobijkerk. Mirjam Wiese en Frouke Smid van Vrouwen voor Vrede vertaalden de Engelse tekst in het Nederlands. En de Schola Cantorum van de Leidse Studenten Ekklesia zorgde voor de muzikale uitvoering. Er werd ook een LP van gemaakt, *'The Gates of Greenham'*.

Bij het programma van dit concert werd een voorbeeld meegegeven zodat je zelf een kraanvogel kon vouwen!

Tienjarig bestaan

Het tienjarig bestaan van Vrouwen voor Vrede werd op 30 september 1989 in de Johanneskerk in Amersfoort gevierd. Voorafgaande aan de feestelijke viering had de werkgroep Vrouw, Vrede, Gezondheidszorg op 29 september een lezing georganiseerd over de invloed van angsten en zorgen over de koude oorlog en de eventuele inzet van kernwapens op de gezondheid van de mens.

Cobi Schreijer kwam zingen, o.a. het bekende lied van Joke Smit over het land waar mensen willen wonen en uit

Groningen was Leonore van Ham gekomen met zelfgeschreven, bij dit jubileum passende teksten.

In het creatieve middagprogramma brachten de verschillende regio's van Vrouwen voor Vrede allemaal een eigen invulling van de symbolen waar de poorten van de basis Greenham Common voor stonden. Toos en Collette van het Amsterdams Vrouwen Kunst Kollektief hadden ook nu weer voor een geweldig kleurrijk decor gezorgd: een prachtig groot doek met figuratief de poorten van de basis van Greenham Common hing achter de tafel waar onze (buitenlandse) gasten en sprekers zaten. Op initiatief van Adrienne van Melle waren er o.a. gasten uit Amerika, vrouwen van de ac-

tiegroep Grandmothers for Peace. Samenvattend toonden de eerste tien jaren van Vrouwen voor Vrede: veel creativiteit, veel actiebereidheid, veel initiatieven en ongekende mogelijkheden en veel nu nog durende vriendschappen. De informatie uit de verschillende artikelen en misschien vooral het lezen van de verslagen van de verschillende plaatselijke groepen

gaf mij opnieuw hoop en bemoediging. Alle jaren, tot nu toe, is onze Nieuwsbrief voor Vrouwen voor Vrede van onschatbare waarde geweest, dankzij de vrouwen van de redactie die steeds weer een zeer informatief blad maakten, en vooral ook door de nooit aflatende inzet van Thea Vermeiren

Onderscheidingen, lintjes en medailles....

In de eerste jaren van onze beweging werden we officieel verschillende malen geëerd. Op 20 september 1988 kent de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties aan Vrouwen voor Vrede Nederland de onderscheiding

Peace Messenger toe.

Het radioprogramma M/V-magazine van de KRO eerde ons voor tien jaar ononderbroken inzet voor de vrede op 16 april 1989 met de M/V-magazine prijs en deze prijs kregen we nogmaals op 29 augustus 1991, voor het consequent aandacht vragen voor de relatie tussen menselijkheid en macht. Dit was ten tijde van de Golfoorlogen.

Gandhi vredesduiven vlogen naar Lieneke Schakenbos, Adrienne van Melle

en Magda v.d. Ende (de Expeditie – Amersfoort). Roline Woldinga (Amstelveen), Tera Fopma (Amsterdam) en Trees Kruidenberg (IJmond) kregen een “lintje”. Er zullen misschien meer lintjes en duiven uitgereikt zijn, zeker hebben meer vredesvrouwen deze onderscheidingen verdiend! Janny Beekman kreeg in 2006 de Amerikaanse Women of Peace Award voor haar onophoudelijke inzet voor Nahid, het vrouwenhuis in de Afghaanse hoofdstad Kabul.

Met veel plezier, met veel trots, maar ook met veel melancholie, las ik alle nieuwsbrieven van Vrouwen voor Vrede. Bij het

maken van dit globale overzicht ben ik me er zeer van bewust hoeveel namen, hoeveel akties, hoeveel inzet, hoeveel contacten ik niet genoemd heb.

Vrouwen voor Vrede: deze beweging bracht mij veel vriendinnen, veel troost, veel inspiratie, veel plezier, veel informatie. Ze heeft ongetwijfeld mijn leven verrijkt, misschien maakte het mij ook wat minder naïef en nu ... blijf ik gewoon een Vrouw voor Vrede, het liefst met heel veel andere vredelievende mensen.

En let eens op, hoe verrassend vaak je kraanvogels en vredesduiven kan zien als je daar een beetje voor open staat...

Marieke Verheul, Weesp, zomer 2016.

Kraanvogels in actie

De rode draad van de vliegende kraanvogels is in Nederland dus waarschijnlijk begonnen op 29 oktober 1983 in Den Haag, waar het grote spandoek met zes kraanvogels werd megedragen. Zeker is dat sindsdien verrassend veel acties werden opgefleurd door deze vredesvogels. Een paar voorbeelden:

- Bij het concert in de Pieterskerk in Leiden in 1988 van componist Tony Biggin ter herinnering aan het vrouwenredeskamp in Greenham Commons werd met het programma een voorbeeld meegegeven, zodat je zelf een kraanvogel kon vouwen;
- Op zaterdag, 18 december 1988 werd het hek bij het Vredespaleis in Den Haag versierd met honderden kraanvogels, als teken van hoop op een wereld zonder kernwapens. Elise Leijten liet een grote kraanvogel op aan een tros gele ballonnen;
- Indrukwekkend waren de lange slingers van steeds 1000 kraanvogels, opgehangen bij de herdenking in 1996 in Ieper (België) bij het bekende monument de Meense Poort. Hier kun je de namen lezen van 54.896 in de Eerste Wereldoorlog gesneuvelde en vermiste soldaten;
- Begin jaren '90 ten tijde van de campagne 'Stop de Kernproeven' versierde de regio Noord-Holland het Binnenhof met slingers kraanvogels;
- Nadat hij de vredesburgemeester van Hiroshima had ontmoet, begon de Friese vredesaktivist Marten Sale Brouwer in Leeuwarden met kinderen

en ouderen honderden kraanvogels te vouwen; tegenwoordig geeft hij in Japan, waar hij nu met zijn Japanse vrouw woont, les in kraanvogels vouwen, op scholen en in Japanse bejaardenhuizen;

- Een vlucht kraanvogels streek neer in het Vondelpark bij de reünie van de Pentagramaktie in 2011;

Vondelpark bij de reünie van de Pentagramaktie in 2011

- Eric Hage, een kunstenaar in Weesp, vouwde 1000 witte vogels voor een herdenking op 15 augustus 2013 ter gelegenheid van de Japanse capitulatie in 1945;
- In het laatste nummer van de Nieuwsbrief van jaargang 2015 en het eerste nummer van 2016 staan inspirerende artikelen over een Rotterdamse kraanvogelvouwster, Cita Ampes;
- Jaarlijks maakte IJmond een slinger van kraanvogels voor de Vredesvrouw van het Jaar.

Het vouwen van 1000 vogels is niet niets. Kraanvogels vouwen is een kwestie van geduld en doorzetten, maar het is goed te doen. En krijgt een wens voor geluk, gezondheid en vrede geen extra betekenis als er bij het vouwen wat energie “meegevouwen” is?

Vrouwen voor Vrede Amsterdam

Vrouwen voor Vrede Nederland begon in 1979 als beweging met plaatselijke groepen. Wij als Amsterdammers startten in 1980. Speerpunt was toen en is tot nu toe de strijd tegen de kernwapens. We kwamen bij elkaar in verschillende ruimtes, waar regelvrouwen acties op touw zetten en onze bijdrage voorbereidden aan grote demonstraties, zoals die van het Komitee Kruisraketten Nee (KKN). We maakten tentoonstellingen, gaven lezingen, hielden thema-avonden, discussies en debatten.

Het bindende element was en is de Amsterdamse Nieuwsbrief, eerst een kwartaalblad op papier, nu een maandelijks digibrief. In een actieagenda zetten we acties en activiteiten in en om Amsterdam voor vrede, tegen discriminatie en onderdrukking hier en elders. Bij de activiteiten wilden we meer mensen betrekken en samenwerken met andere vredesgroepen, zowel in Amsterdam als landelijk.

Een van onze wervingsacties was een tentoonstelling van producten van onze (kunst)nijverheid. Die trok veel belangstelling. De bezoekers kregen allemaal een nieuwsbrief mee.

Toen het KKN bekendmaakte dat in Amsterdam een demonstratie tegen

Links: Sienie Strikwerda, KKN met Adrienne van Melle, van Vrouwen voor Vrede

plaatsing van nieuwe kernwapens zou worden gehouden, ontstond het 21 Novembercomité, een samenwerkingsverband van Stop de neutronenbom, Vrouwen voor Vrede en IKV. Met die koepel werden veel activiteiten georganiseerd:

- Demonstratie in Amsterdam 1981
- Demonstratie in Den Haag 1983

- Hiroshima en Nagasaki werden jaarlijks herdacht met een tentoonstelling en petitie (3.000 handtekeningen!) op verschillende plaatsen in Amsterdam, aanvankelijk alleen Amsterdamse groepen, later vele jaren met andere vredesgroepen.

Op uitnodiging van de burgemeester van Hiroshima trad onze burgemeester toe tot de "Mayors for Peace". Amsterdam was al een kernwapenvrije gemeente.

- Uit onvrede over het uitblijven van maatregelen tegen de atoomwapens ontstond het Breed Initiatief Verdergaande Acties tegen Kernwapens (BIVAK), waar VvV Amsterdam ook aan meedeed.

- Op een vredesbijeenkomst in de Houtrusthallen (Den Haag) zou o.a. minister-president Lubbers het woord voeren. Het regeringsstandpunt was al uitvoerig in de pers besproken. We keerden hem demonstratief de rug toe.

- Maandelijks hielden we de Sirene-actie op de eerste maandag: "Wat als ze nu op vrijdag gaan?" (Loesje)
- Op de informatiemarkt van het bevrijdingsfestival op 5 mei hadden we een kraam en een paar jaar toerden we op die dag het Vondelpark om tot Vredespark
- We gingen naar Volkel, Woensdrecht, en kampeerden in het Vredesactiekamp bij de Amerikaanse basis in Soesterberg en in Borssele tegen de kerncentrale.
- Toen een Engelse onderzeeër aanmeerde en opengesteld werd voor publiek, zagen we onze kans schoon en vroegen de kapitein of hij kernwapens aan boord had. Hij "kon dit bevestigen noch ontkennen". Ada zei: "Dat begrijp ik niet. Ik weet al-

tijd precies wat er in mijn keukenkastje staat.” We werden gedwongen de boot te verlaten.

- We liepen mee met de demonstratie tegen de kernproeven op Mururoa onder de leus: “Veilig? Test ze dan in Parijs!”
- Joegoslavië viel in 1991 uiteen. We ontfermden ons over de ontheemden en dienstweigeraars, zochten o.a.(post)adressen voor hen en gaven cursussen NT2 (Nederlands als tweede taal).
- Wekelijks deden Vrouwen voor Vrede mee met de stille wake tegen de wapenhandel.
- Als VvV gehuld in zwarte jurken hadden we een eigen actie in de demonstratie tegen de verhoging van de defensiebegroting: “Geef liever geld aan zorg en onderwijs!”
- We liepen mee met “Is het hier oorlog?”
- Elke 1e vrijdag van de maand staan we bij de Vrouwen in het Zwart voor vrede, tegen het geweld in Israël/Palestina.
- We waren en zijn betrokken bij de

Campagne tegen de Wapenhandel die demonstreert bij wapenbeurzen. We reisden niet alleen, wij kregen ook bezoek:

- Greenham Common-vrouwen uit het V.K.
- Grandmothers for Peace uit de V.S. op weg naar Gorbatsjov
- Hibakusha's, overlevenden van de atoombom, uit Japan.

* * *

En nu, in 2016?

Onze vaste activiteiten zijn nog:

- Digibrief
- Actieagenda
- Amnesty International schrijfdagen

Wij komen elkaar o.a. tegen bij:

- Vredescafé
- Vrouwen tegen uitzetting
- We are here
- Vrouweneetcafé
- Bezoek grensgevangenis
- Demonstraties van het Amsterdams Vredesinitiatief (AVI)

Vrouwen voor Vrede Amsterdam

Vredesvrouwen van het jaar

18 bijzondere vrouwen

In 1998 was de eerste Vredesvrouw van het Jaar Leny Durville. Zij was 17 jaar lid geweest van de Werkgroep Overheid en Politiek van Vrouwen voor Vrede, samen met Carla de Wit-Lampe, de secretaresse van Marga Klompé. Mevrouw Klompé was de eerste vrouwelijke minister van Nederland bij CRM (Cultuur Recreatie en Maatschappelijk Werk). Bij Leny's afscheid zocht de Werkgroep naar een speciale mogelijkheid Leny extra te eren. Zij namen daarom de beslissing haar tot Vredesvrouw van het Jaar te benoemen. Later werd dit als gebruik voortgezet, door ieder jaar een vredesvrouw uit te kiezen bij Vrouwen voor Vrede. Dit ging door tot 2015.

Om tot vredesvrouw te worden uitgeroepen moet je minstens vijf jaar actief en betrokken zijn geweest bij Vrouwen voor Vrede en je moet je op plaatselijk en/of landelijk niveau verdienstelijk hebben gemaakt en

een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan Vrouwen voor Vrede.

Leny Durville: onvermoeibaar, alert, wijs en deskundig.

In een toespraak op 14 februari 1998 tijdens de landelijke ontmoetingsdag van Vrouwen voor Vrede in het Do-Re centrum in Amersfoort, benadrukte Leny “dat Vrouwen Vredeswerk nodig blijft, let maar op de dreigende Golf-crisis. De macht van de militairen en de macht van de media blijven factoren van betekenis”.

Leny kreeg van Bep Nieuwenhuizen, toen voorzitter van de DKG (Dagelijkse Koördinatie Groep), een sculptuur voor het vele werk dat zij voor de beweging Vrouwen voor Vrede heeft gedaan. Daarmee is zij de eerste Vredesvrouw van het jaar. Er zullen er nog zeventien volgen.

Vrouwen voor Vrede Amstelveen

Precies zoals in het mei/juni blad van Vrouwen voor Vrede staat waren “we” in 1981 ook opeens echt Vrouwen voor Vrede. Hoe het allemaal begon – er is al een papier uit 1979 - is niet meer te achterhalen. Maar vanaf 1981 is er een kasboek van Thea met 15 namen, dus toen bestonden we echt. Hoe we elkaar vonden, weten we ook niet meer, ieder kwam uit eigen netwerk zoals Kerk en Vrede, IKV, PAX, Amnesty, de Kerk, Vietnam acties, Franciskaanse Vredeswacht, Vrouwenkamp Soesterberg, Woensdrecht en wat niet al

Misschien is dat wel de kracht van vrouwen, ga maar met elkaar aan de slag. En dat deden we, en heel grappig, bijna altijd op de derde donderdag van de maand en dat doen we nu nog steeds. Eerst op een avond, toen de meesten van ons nog werkten, daarna van 5 tot 7 met een warme hap en nu op de middag van 2 tot 4, nu iedereen met pensioen is. De papieren vermeldden in de loop der jaren meer dan 40 vrouwen, we zijn nu nog met ons zeventen, van wie vier vanaf het begin.

We zijn dus nu een groep geworden, maar dat moest wel enige structuur krijgen. Willen we alleen acties en thema avonden voor anderen, of ook zelf inhoudelijk bezig zijn? “Aktie zonder reflectie is voos” zegt Leny en dus buigen we ons al die jaren over straling en gezondheid, vredesopvoeding, kernproeven met het boekje van Helen Caldicot, vijandsbeelden, weigeren van belastinggeld, het Brundtlandrapport, pacifisme, de burgeroorlog in Joegoslavië, vrouw en politiek, tot de nieuwe items van nu: vluchtelingen, Islam, de

oorlog in Syrië, chemische wapens, TTIP, het Oekraïne referendum en de huidige aanslagen overal. Helaas te veel om op te noemen, maar we leren op onze bijeenkomsten veel van elkaar. Daar komt nog bij dat we vanaf 1982 deel uitmaakten van de Amstelveense emancipatieraad en tot aan de opheffing daarvan in 2006 deelden we ook in de emancipatiepot. Niet iedereen was blij met dat geld, maar het dwong ons wel om ons doel van reflectie te toetsen, want ieder jaar moesten we ons programma tonen.

Landelijk werd onze groep al snel bekend door de jute tassenactie met het logo van Vrouwen voor Vrede er op gedrukt. Roline was namelijk in 1981 in Bangladesh bij een groep vluchtelingenvrouwen, die jute tassen maakte om in hun onderhoud te kunnen voorzien. We besloten het logo op te sturen en haast per kerende post kwamen de eerste 1000 tassen, in augustus hadden we er al 3000 verkocht en het werden er uiteindelijk 12.000. We verkochten ze liefst per 100 tegelijk en dat lukte wonderwel. We maakten een beetje winst van ruim 3000 gulden en stuurden dat naar de vrouwen in Bangladesh voor hun medicijnfonds. Er is nog een krantenfoto uit 1981 van een groep vrouwen die op 21 October 1981 50.000 handtekeningen aanbiedt aan minister Hans van Mierlo, verpakt in onze tassen.

Natuurlijk deden we mee aan veel acties in het land, de grote demonstraties in Amsterdam en den Haag, de Vredeswacht in Woensdrecht en op het Binnenhof, handtekeningenacties die ons werden toegezonden, plaatselijke acties, het maken van het plaatselijke vredeskrantje, het is te veel om op te noemen en vooral de eerste jaren hadden we het gevoel van hot naar her te moeten en /of te gaan. En daar hoorde ook een bezoek aan de ITEC beurs bij in den Haag, in 1999. De ITEC beurs is een jaarlijks terugkerende beurs waar wapenhandelaren hun waren ten toon kunnen stellen. Als demonstrant of vredesbeweging krijg je er geen toegang. Dus togen Wolthera en Bep in keurige kledij met hun partners in strak pak naar den Haag om te proberen binnen te komen. En ja, dat mocht zo maar. Andere vrouwen van onze groep demonstreerden buiten. Als je binnen bent, is dat een onthullende ervaring. Zo kun je er bijvoorbeeld bembommen bekijken en bestellen en bij de ander materiaal om die bembommen op te sporen en te vernietigen. Verbluft kwamen onze vrouwen dan ook weer naar buiten. In 2017

komt de ITEC weer in Nederland. Ga er maar demonstreren!!

In 1995 vroeg de Raad van Kerken Amstelveen ons om te starten met een kledingbank. Cissy, Mieke, Trix en Ineke nemen die taak op zich. De bank is bestemd voor asielzoekers en vluchtelingen en mensen met een Amstelveenpas. Vorig jaar vierden we het 20 jarig bestaan van de bank, de eerste in zijn soort in Nederland. Elke woensdag is de bank open, er komen dan gemiddeld 100 mensen om kleding uit te zoeken. Er is steeds voldoende voorraad, gebracht door de inwoners uit onze gemeente. Iedere

week gaan er ongeveer 500 kledingstukken de deur uit. Het is een feest om er een kijkje te nemen. De winkel wordt helemaal gerund door vrijwilligers die de taken van Vrouwen voor Vrede zo langzamerhand overnemen. Onze doelstelling bij de aanvraag uit de emancipatiepot formuleerden we met de woorden:

VVV wil zich op haar eigen plek en op haar eigen manier inzetten voor het dichterbij brengen van rechtvaardiger verhoudingen in de wereld. Zij ziet het mede als haar taak anderen, vooral vrouwen, bewust te maken van de samenhang tussen machtsverhoudingen, vredesvraagstukken en milieuproblemen, lokaal en mondiaal.

Hebben we dat waar kunnen maken? En hoe denken we daar nu over? We zijn in Amstelveen van plan om gewoon door te gaan met onze groep. Soms snap je niet meer hoe de wereld in elkaar zit.

Dan ben je blij als het de 3e donderdag in de maand is, want dan is er plek en tijd om je vragen te delen.

*Namens Wolthera,
Ineke, Jikke, Trix,
Mieke, Bep en alle
vrouwen uit die
37 jaren,
Roline
Woldinga-Veldkamp*

Vredesvrouw van het jaar 1999 Adrienne van Melle-Hermans

Bijna vanaf het allereerste begin van Vrouwen voor Vrede is Adrienne contactvrouw van de Werkgroep Internationale Contacten (WIC), coördinatrice en hèt gezicht en de stem van deze werkgroep. Door haar grote talenkennis en haar vele contacten was Adrienne de aangewezen vrouw om vanuit Vrouwen voor Vrede Nederland actief te zijn bij het organiseren van bijeenkomsten over de grenzen heen. Denk aan de STAR happening in Brussel op 8 maart 1983. Vredeswerk was haar leven.

Ook in de landelijke en dagelijkse coördinatiegroep was zij jarenlang actief. In elke Nieuwsbrief gaf ze verslag vanuit haar werkgroep. Ze zag Vrouwen voor Vrede zeker ook als emancipatiebeweging en was tegen alle geweld, ook tegen geweld t.o.v. kernwapens en ander materiaal. "Vrede is meer dan afwezigheid van oorlog".

Adrienne was een van de 1000 vrouwen wereldwijd die voorgedragen werden voor de nobelprijs voor de vrede.

2000

Ineke Meintjens-Ooteman

Wie Ineke zegt, zegt de IJMOND. Vanaf het prille begin van Vrouwen voor Vrede IJmond is zij de contactvrouw. Doortastend, hartelijk, creatief. Met de groep organiseert zij speels en correct allerlei acties om zo jong en oud bij vrede in de brede betekenis van het woord te betrekken. Lessen op school, tentoonstellingen in bibliotheken, initiatieven tot plaatsen van vredespalen

en vredesbomen, uithangen van vredesvlaggen, burgemeesters verzoeken burgemeesters van vrede te worden, meedoen met Masterpeace. Altijd beeldende verslagen (en foto's) in de Nieuwsbrief. Betrokken bij het landelijk beleid. Daadwerkelijke steun en bezoeken aan Srebrenica; als Vrouw voor Vrede zat zij in de Werkgroep Nederland –Srebrenica. Ze zal met de Vrouwen voor Vrede IJmond gewoon doorgaan, ook na 29 oktober.

Vrouwen voor Vrede Enschede

In Enschede was een groepje vrouwen lid van Vrouwen voor Vrede zonder het van elkaar te weten. Toen er in het landelijk bestuur nieuwe leden gevraagd werden en in Enschede een bestuurslid werd gevonden, vonden de leden elkaar ook snel. Het klikte en we besloten in Enschede actief te worden.

Aangezien er in Enschede veel mensen wonen die oorspronkelijk uit Syrië en het grensgebied met Turkije komen, hebben we daar onze aandacht op gericht.

Door de oorlog in Syrië kwamen er veel mensen uit deze streek naar Enschede.

We besloten om samen met de Stichting Internationale Vrouwen Enschede (SIVE) een welkomstmiddag te organiseren.

Het werd een geweldig succes, dat we een half jaar later nog eens herhaalden. In de Nieuwsbrief nr.1 van 2015 vindt u hier een verslag van.

Vorig jaar hebben we in samenwerking met 'DEBAT AAN DE MARKT' in de vredesweek een debat gehouden over de vredeachtende kracht van vrouwen. Hierbij werd besproken wat de inzet is van vrouwen om oorlog te voorkomen.

Als het toch tot oorlog komt, hoe kunnen vrouwen dan hun kracht gebruiken om vrede te bewerkstelligen en actief mee te doen in de vredesonderhandelingen.

Als de vrede dan bereikt is, hoe kan deze duurzaam blijven. Hoe kan de vrouw haar kracht gebruiken om de

vrede in stand te houden. Een filmpje en een verslag over deze actie staat op internet: bij debataandemarkt.nl onder archief

Dit jaar gaan we in aanloop naar de vredesweek weer een debat houden. Dit keer ook in samenwerking met SIVE en de bibliotheek.

Het thema in 2016 is: De KRACHT VAN VROUWEN in tijd van oorlog en vrede.

Wij hopen op een goed debat en veel belangstelling.

Vrouwen voor Vrede Enschede wil doorgaan, ook al stopt de vereniging landelijk. Wij zullen ons, ook als

groep, aansluiten bij Vrouwen & Duurzame Vrede.

Maar, de saamhorigheid en de gezelligheid van de landelijke dag gaan we zeker missen.

Als Enschedese groep hebben we steun aan elkaar en kunnen we dingen bereiken, die alleen niet haalbaar zijn. In samenwerking met elkaar, maar ook samen met andere groeperingen is er heel veel mogelijk. Zo willen we de vrede in de wereld, maar zeker ook het vredig samenleven in Enschede dichterbij brengen.

Vrouwen voor Vrede Enschede

Vredesvrouw van het jaar 2001

Marie Wiggers

Marie was jarenlang de actieve contactvrouw van de groep Leersum. Met Betty Dirks (Leusden) richtte ze begin jaren negentig de landelijke werkgroep Stop de Kernproeven op. Marie organiseerde een heel telefoonnetwerk, dat door haar telkens gewaarschuwd werd wanneer er een kernproef gehouden was, zodat de desbetreffende plaatselijke groepen in actie konden komen en er groene kaarten naar de diverse betrokken ambassades gestuurd konden worden. Daarnaast ging ze zich bezig houden met de werkgroep Vive Zene, die therapeutische behandeling van getraumatiseerde vrouwen en meisjes in Tuzla (voormalig Joegoslavië) ook financieel ging steunen door

fondswerving in Nederland. Door haar contacten in Leersum en via de Nieuwsbrief van Vrouwen voor Vrede lukte het haar groep duizenden guldens bij elkaar te brengen, bijvoorbeeld voor aanschaf van een auto en een groentekas, nodig voor een landbouwproject. De Wilde Ganzen van het IKON verdubbelden de opbrengst.

2002

Henny Smoes

Henny krijgt de toekenning Vredesvrouw van het Jaar samen met de Vrouwen voor Vrede van de Molukken en kreeg eerder in 1996 het vrijwilligers-insigne, uitgereikt door de burgemeester van Wierden. Vanaf 1962, bij de bouw van de Berlijnse muur, heeft Henny contact met een kerkelijke gemeente in Oost-Berlijn. Door de grote Molukse gemeente in Wierden raakte Henny ook betrokken bij de groep Vrouwen voor Vrede van de Molukken. Zo ontvingen ze Farida en Vera van deze groep in Wierden en ontstond het idee van de stiltekringen.

Henny was jarenlang lid van de DKG, de Dagelijks Koördinatiegroep, ze was lid van de redactie van de Nieuwsbrief en vormde ons contact met de vrouwen van Greenham Common. Ze was actief betrokken bij de oprichting van de Stichting Burger Vredesteams.

Vrouwen voor Vrede Nieuwegein

De Nieuwegeinse Vrouwen voor Vrede-groep is actief vanaf 1983 en opgericht door Berthe Lemaire vanuit het ideaal: een wereld zonder oorlog, geweld en onderdrukking. We namen deel aan diverse protestacties, landelijk en in eigen stad. In september 1985 hebben we vol verve meegedaan met het volkspetitionnement tegen de kernwapens, waarvoor we samen met het IKV zo'n 15.000 handtekeningen ophaalden.

Diverse keren organiseerden wij een vredeswake, stiltekring of fakkeloptocht om onze medeburgers bewust te maken van de vele oorlogen en slachtoffers daarvan. We hielden ook een kerstwake als oproep tegen vreemdelingenhaat. In het Stadstheater organiseerden wij met Vluchtelingenwerk en enkele Irakezen een bijeenkomst over Irak in 1992, één jaar na de Golfoorlog.

In 1993 nodigden wij Adriënné van Melle uit om in Nieuwegein te vertellen over voormalig Joegoslavië en het vrouwentherapiecentrum 'Vive Zene' in Zenica.

Jarenlang waren wij betrokken bij de 4 mei-vieringen en participeerden we

in oecumenische vredesdiensten en het politiek avondgebed.

Twee leden van de groep hebben in 1995 de Wereldvrouwenconferentie in Beijing bezocht en daarmee werden ook de Millenniumdoelen besproken. Daarnaast was er contact met een vrouwengroep in Rundu (Namibië), waarmee Nieuwegein een stedenband onderhoudt.

In 1996 vormde *het straattheater "Gewoon Vreemd"* (zie foto) een hoogtepunt!

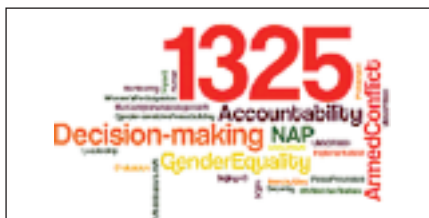
We sloten daarmee aan bij de Gewoon-Vreemd-Express van de Stichting Vredeseducatie: een rijdende expositie waarin kinderen op het Raadhuisplein een spelencircuit over vooroordelen konden volgen. Ons doel was: er gewoon lekker anders uitzien en kijken hoe mensen op ons reageren.

Via Mans van Zandbergen, die ook lid is van de WILPF, hebben we de brochure "Politiek voor de vrede" onder de aandacht van gemeenteraadsleden en politieke partijen gebracht.

In 2008 vierden we ons 25-jarig jubileum met een bijeenkomst: "*Hier en Daar: verhalen van vrouwen uit conflictgebieden*". Daarin werd aandacht geschonken aan Resolutie 1325 van de VN-Veiligheidsraad (Vrouwen, Vrede en Veiligheid) en Millenniumdoel 3: gelijke rechten voor mannen en vrouwen.

Omdat vrede een zaak van lange adem

is gebleken en de manier van actie voeren in de loop der jaren veranderde, zijn we de laatste tijd veel meer een studiegroep geworden. Zo bespraken we met elkaar o.a. het Brundtland-rapport, "Het gelijk van het genoeg" van Henk van Arkel en "Je kunt de wereld veranderen" van Ervin László.

De kern van ons bestaan is nog steeds: *bewustwording* van wat er in de wereld speelt. We houden elkaar op de hoogte van de actualiteit, van publicaties en artikelen, en wisselen van gedachten hierover. Zo inspireren we elkaar en anderen om die bewustwording ook in het dagelijks leven gestalte te geven. Als de landelijke vereniging Vrouwen voor Vrede niet meer bestaat, willen we als groep zeker daarmee doorgaan, onder welke naam dan ook. We willen samen aan vrede blijven werken!

Vredesvrouw van het jaar 2003

Mira Blankevoort

Mira: een levend(ig) voorbeeld van een vrouw voor vrede, ze brengt vrede tot leven met haar praktische benadering en oprechte belangstelling. Rustig, bescheiden en volhardend werkte ze aan vredeszaken op internationaal, landelijk, regionaal, plaatselijk en persoonlijk gebied. Jarenlang was ze secretaresse en penningmeester van de werkgroep WEL-dadig en zette ze zich in voor de Burger Vredeteams. Een ontwapenende vrouw vol positieve levenskracht! Met o.a. nog vier gezinnen woonde ze met haar man in het Haarlemse Eugen Rosenstock-Huessyhuys; hier was Mira gastvrouw in het grote kloosterachtige gebouw waar mensen opgevangen werden die in een crisissituatie zaten. Om te leren goed met de verschillende problemen om te gaan volgde Mira verschillende cursussen conflictbeheersing en bemiddeling. Voor Mira was het hierbij vooral de praktijk die telde. Ook was ze betrokken bij de organisatie van landelijke en regionale dagen.

2004 - Tera Fopma

Na de eerste actiedag van Vrouwen voor Vrede in 1979 organiseerde Tera elk jaar met de WILPF, met Stop de Wapenwedloop en met de Nederlandse Vrouwenbeweging een Hiroshimadag, op 6 augustus, bij de St. Anthoniesluis/Jodenbreestraat Amsterdam. Op grote bordes was daar dan een indrukwekkende informatie-tentoonstelling te zien. Op handtekeninglijsten stonden de leuzen: "*Nergens Kernwapens (ook niet in Nederland)*", "*Niemand Kernwapens*", "*Kernontwapening nu*", waarbij steeds duizenden handtekeningen opgehaald werden.

Tera hield een mooie toespraak bij ons twintigjarig bestaan, gevierd in het Vrouwenhuis van Amsterdam. En dat deed ze ook bij de reünie van de Pentagrammanifestatie in het Vondelpark. Nu stelt ze nog steeds met o.a. Marianne van Ophuijsen de actie-agenda van de vredesbeweging in Amsterdam samen.

Vrouwen voor Vrede Ridderkerk

Onze groep bestaat momenteel uit wat oudere leden die nog wel lid willen blijven, maar geen activiteiten meer organiseren. En een jongere groep die gezamenlijk het Snuffelpand beheert. Dit doen zij steeds met veel plezier en ze werken hard om de winkel goed te laten functioneren.

De maandopbrengsten gaan steeds naar een project, dat van te voren is uitgezocht door onze projectgroep. De vertegenwoordigers van de projecten gaan dan samen met mensen van ons op de foto, en deze wordt in de plaatselijke krant getoond. Daarbij wordt dan tevens uitleg gegeven waarvoor de gift is bedoeld.

Er is niet alleen de winkel aan het Dillenburgerplein, maar in het centrum is ook een meubelafdeling, die momenteel door vijf mannen wordt beheerd. Al met al een zeer gemengde club, waarbij niet iedereen meer lid van Vrouwen voor Vrede is.

Voor wat wij doen is dit niet meer zo noodzakelijk, maar we vragen wel aan alle medewerkers om onze doelstellingen te accepteren. En tot op heden werkt dit prima. Het snuffelpand is ons voornaamste doel om door te gaan.

Maar ook proberen we ieder jaar weer iets in de vredesweek te organiseren, zoals we vorig jaar een film hebben getoond. En we versieren al enige jaren onze vredesboom,

met boodschappen en wensen voor vrede.

Wij gaan dus gewoon door en hopen dat steeds een jongere groep ons werk zal voortzetten.

Onze inspiratie halen we uit het samenwerken voor het goede doel.

Aan de Nieuwsbrief hebben we veel gehad en we hopen dat deze nog in enige vorm zal kunnen blijven bestaan. Dan kunnen we in de toekomst ook onze verslagen

over de projecten van het Snuffelpand hierin bekend maken.

Op de bank bij onze vredesboom staat de tekst van Ghandi:

"Er is geen weg naar vrede... Vrede is de weg!!!"

Wij proberen daar op onze wijze een voorbeeld aan te nemen.

Als suggestie voor anderen die iets willen doen:

Ga gewoon beginnen met een paar mensen, b.v. vluchtelingen begeleiden of steunen enz.

Stap voor stap kom je verder, er is in je woonplaats altijd behoefte aan ons werk. Gezamenlijk kun je veel bereiken.

*Namens Vrouwen voor Vrede en het Snuffelpand te Ridderkerk
Ada v.d. Val*

Vrouwen voor Vrede IJmond

Begin jaren '80 waren wij met een grote club gelijkgestemde vrouwen. Inmiddels zijn wij nog een groep van acht vrouwen met verschillende kwaliteiten. Bijzonder aan onze vrouwen is dat we met die verschillende kwaliteiten zo compleet zijn en elkaar inspireren! We zijn vooral plaatselijk actief en verdelen onze energie en aandacht tussen de gemeenten Velsen, Beverwijk, Heemskerk, Uitgeest en Castricum.

Onze burgemeesters zijn Mayors for Peace en zijn enthousiast om onze activiteiten te ondersteunen. Bijvoorbeeld door het geven van vredeslessen, het openen van een tentoonstelling of het planten van een vredesboom/paal. Een hoogtepunt was hun deelname in 2012 aan onze fietstafette om MasterPeace onder de aandacht te brengen.

We zijn niet van plan om te stoppen ondanks dat ook bij ons de leeftijd en omstandigheden hun tol gaan eisen. We kijken per keer wat we aan kunnen. In de planning staat het organiseren, op 21 september aanstaande, van een bijeenkomst met een groep 8 van de basisschool en de burgemeester van Castricum. Er wordt dan een vredespaal geplaatst in Akersloot (gemeente Castricum). Volgend jaar willen we een fietsroute uitgeven met plekken*

die te maken hebben met vrede.

Een highlight uit de beginperiode was de Pentagramaktie in 1986 waar een aantal van onze vrouwen hebben geholpen met de organisatie. Allemaal koesteren we de herinnering aan die prachtige actiedag.

Een highlight uit latere jaren is zonder twijfel ons contact met de vrouwen van Srebrenica en een vervolg daarop met de werkgroep Nederland-Srebrenica. Het contact kwam tot stand d.m.v. een kleed dat wij maakten met symbolen om te laten zien dat wij aan hen dachten. Als groep zijn we twee keer naar Srebrenica geweest, nadat twee van ons er al vaker waren geweest. Zij inspireerden ons om er ook heen te gaan. In 2002 hebben we daar het huis schoongemaakt en gordijnen genaaid

In het kantoor van de Vrouwen van Srebrenica hangt ons wandkleed

voor een teruggekeerde moslimvrouw en vliegers gemaakt met de kinderen. In die tijd kwamen de eerste moslims schoorvoetend terug naar hun stadje. De werkgroep Nederland-Srebrenica leidde vrijwilligers op die daar activiteiten organiseerden en zo een bijdrage leverden aan een meer veilige en ontspannen sfeer. Via die werkgroep konden we ons daar nuttig maken. In 2005 gingen we weer, nu om de 10-jarige herdenking bij te wonen en om de voetballers van FC Guber te ontmoeten. Ondanks de oorlog en verwijdering tussen de bevolkingsgroepen wilden zij een club voor iedereen, Serviërs en Bosniaks.

In april 2006 kwam een jeugdteam

10 jarige herdenking in Srebrenica

naar Heemskerk om mee te doen aan het voetbaltoernooi. We wilden laten zien dat ook daar mensen samen verder willen.

Natuurlijk vinden we het jammer dat Vrouwen voor Vrede als vereniging stopt, maar we zien ook dat het niet anders kan. Hopelijk blijft de Nieuwsbrief bestaan, waaruit we inspiratie halen. Zeker ook de Amsterdamse Nieuwsbrief, evenals het enthousiasme van de burgemeesters en uiteraard de leden van onze eigen groep.

Onze boodschap is dan ook: "Blijf optimistisch over het werken aan vrede. Jongeren nemen het op hun eigen manier over. Maar wij 'oudjes' zijn ook nog niet uitgespeeld."

*Vrouwen voor Vrede IJmond,
juli 2016*

Vredesvrouw van het jaar 2005

Jo de Boer

Actief bij de “Vrouwelijke Katholieke Jeugd”, een periode van bezinning, inkeer en strijdbaarheid, voor Jo de basis om zich met hart en ziel in het vredeswerk te storten. Altijd actief in alles waar ze interesse in had, zoals vrouw, geloof en samenleving.

Ze was betrokken bij acties in Hengelo in de Sinterklaastijd tegen oorlogsspeelgoed en bij acties bij de Hollands Signaal Apparaten, een bedrijf dat oorlogsmateriaal produceert. Verder was ze actief in Hengelo Mondiaal en voor het inloophuis voor vrouwen. Jo zette, ook als regiovrouw, zich jarenlang in voor Vrouwen voor Vrede. Ze was een uitstekende voorzitter van de Dagelijkse Koördinatie Groep.

2006

Froukje van der Geest

De ziel van de beweging wordt ze genoemd. Een vrouw die altijd achter de schermen bezig was op allerlei gebied waardoor alles op kantoor vloeiend liep.

Daarnaast had ze op financieel gebied de touwtjes in handen en zorgde dat alles klopte. Ze was jarenlang de spil van het Steunfonds.

Werkgroep Weldadig

Gaan we door?

Onze werkgroep is in maart 1983 opgericht in Vredeshuis Elzendaal in Boxmeer. Als prille beweging Vrouwen voor Vrede vonden we dat er te weinig aandacht was voor geweldloze krachten binnen de vredesbeweging. We noemden onszelf werkgroep Sociale Verdediging, een naam die we later vervingen door de veel positievere naam WEL-dadig.

Voor een hoogtepunt uit ons bestaan nemen we jullie mee naar de universiteit van Bradford. In april 1990 hebben wij met deze universiteit en de War Resisters International een congres over geweldloosheid en sociale verdediging georganiseerd. Deelnemers kwamen uit de hele wereld, onder wie de jongelui die kort daarvoor hadden gedemonstreerd op het Plein van de Hemelse Vrede. Elke dag werd een activiteit uitgekozen die deelnemers het beste vonden. Onze workshop werd ook uitgekozen. We hadden een opzet waarbij in tweetallen werd gesproken over vragen als “Hoe zien geweld en geweldloosheid er voor jou persoonlijk uit?”, “Wat zou je willen veranderen?”. Deelnemers waren enthousiast, omdat ze ook hun gevoelens konden delen en omdat dit zowel in groepjes van twee vrouwen of twee mannen als in gemengde groepjes gebeurde.

In de loop van drieëndertig jaar hebben we in verschillende samenstellingen gewerkt, maar altijd begonnen we onze bijeenkomsten met een gedicht, verhaal of inspirerende ervaring. Delen hoe de wereld eruit zou kunnen zien, onze droom verbeeld horen en die droom uitbouwen.

Als werkgroep WEL-dadig bereiden wij nu de landelijke dagen voor en zorgen we voor een interview met een inspirerende vrouw in elke Nieuwsbrief. We sturen een felicitatie naar vrouwen en mannen, die op gebied van vrede, milieu of rechtvaardigheid iets inspire-

rends hebben gedaan. Op of rond 8 maart (Internationale Vrouwendag) sturen we een gedicht de vereniging in of delen we bloemen uit op stations en we hebben daar een keer gezongen met de Grannies. We schreven een sprookje voor het boek dat de koning kreeg en een brief aan Erasmus om hem te vertellen dat we het werk van godin Vrede heel serieus nemen. We noemen onszelf ook een 'denktent', omdat we in

elke bijeenkomst wel even tijd nemen om los van de vaste agendapunten een creatief moment in te lassen. En dan komen er altijd weer ideeën naar boven. Zo hebben we een brief geschreven waarmee zeventienjarige meisjes de overheid kunnen laten weten dat ze, hoewel ze niet dienst-

Vrouwen voor Vrede en dienstplicht

plichtig zijn, dienst willen weigeren. Janne Poort van Eden heeft hierover een aansprekend filmpje voor YouTube gemaakt.

De brief aan de zeventienjarige meisjes wordt de komende tijd weer erg belangrijk. Onze minister van Defensie heeft namelijk plannen om ook jonge vrouwen dienstplichtig te verklaren. Via de Nieuwsbrief besteden we aandacht aan 24 mei, Internationale Vrouwenvredesdag. En van 25 november tot 10 december staat elke dag in de Nieuwsbrief een vrouw centraal die aan vrede werkt of bij dit werk is overleden. Deze vrouwen inspireren ons. Malala uit Pakistan is een voorbeeld van zo iemand die met gevaar voor eigen leven aan een wereld bouwt waarin meisjes naar school gaan en jonge vrouwen aan vrede bouwen.

Wat we zullen missen als Vrouwen voor Vrede stopt :

- * het besef hoe bijzonder een organisatie als Vrouwen voor Vrede is (en misschien beseffen we het dan juist veel meer);
- * de landelijke dagen waarop we elkaar ontmoetten, bemoedigden en inspireerden;
- * de energie die ontstaat vanuit al die

actieve vrouwen en het contact met de plaatselijke groepen (en dat mag niet verloren gaan);

En wat we missen van onze eigen groep:

- * de uitwisseling en wederzijdse inspiratie, kracht en creativiteit, de vriendschap, de ondersteuning en het begrip;
- * de rondjes wel & wee aan het begin van de vergadering;
- * het gevoel van moe aankomen en vol energie weer naar huis gaan na een vergadering;
- * het steeds weer bouwen aan vrede, op zo veel verschillende manieren;
- * de uitdaging na te denken over een inspirerende landelijke dag.

Op 29 oktober zullen we laten weten of we als werkgroep WEL-dadig doorgaan, maar nadat je het bovenstaande gelezen hebt, zul je vast niet verbaasd

zijn als we dat inderdaad doen! Onze boodschap voor de lezers van de Nieuwsbrief is: ga op je eigen manier door met ons belangrijke werk, de inbreng van de vrouwelijke kant in vredesvraagstukken en geweldloosheid. Dat het Platform VDV ons daarbij kan steunen, hopen wij van harte.

Vrede en alle goeds!

Ida Wassenaar, (030) 656 73 29

*Janny Beekman (Frankrijk),
00 33 967 09 36 32*

Sigrid Hutter, (023) 540 20 19

Lineke Schakenbos, (033) 475 58 38

PS — Voor vrede mag je ons altijd bellen!

Vredesvrouw van het jaar 2007

Trees Kruidenberg

Zij stond bij de start van de beweging met een wervend artikel in de “Margriet”. Dat had tot gevolg dat honderden vrouwen zich aanmeldden bij Vrouwen voor Vrede.

In de IJmond was een van haar eerste acties: demonstreren tegen het dumpen van kernafval in zee. Zij was inspirator van de Stiltekring, altijd initiatiefrijk en bezig op het gebied van vrede zoals met vredeseducatie, de Geweldig Express, “Ik zie ik zie wat jij niet ziet”.

2008

Sophie Hiddema

Haar toespraak over “Positieve Vrede” op de tweede landelijke dag in De Bilt was een inspiratiebron voor de vredesvrouwen. Ze heeft heel veel geschreven voor de landelijke en Amsterdamse Nieuwsbrief op een kritische en verhelderende manier. Ook veel boekbesprekingen. In 1987 was ze in Moskou voor een grote internationale vrouwenconferentie, ze had daarvoor Russisch geleerd zodat ze kon praten met vrouwen.

Haar activiteiten stonden altijd in het teken van bruggen bouwen naar mensen met andere opvattingen.

Manifest Vrouwenaktie

Wij zijn vrouwen van alle leeftijden, richtingen, achtergronden en godsdiensten.

Wij zijn vrouwen uit de stad en van het platteland.

Wij vinden elkaar in een diepgevoelde noodzaak onze stem te laten horen in een wereld die zwart is van rouw.

Wij vrezen voor ons leven, voor die van deze planeet, onze aarde, en voor het leven van de kinderen die onze toekomst vormen.

WIJ ROUWEN

Wij treuren om de rechteloosheid van de machtelozen.

Wij treuren om de vrouwen die het slachtoffer zijn van geweld, verkrachting en onderdrukking.

Wij rouwen om het onnodig sterven van mannen, vrouwen en kinderen, van burgers en militairen, door wapens en marteling, door straling, honger en ziekte. Wij treuren om de kinderen, achtergelaten na gevechten, in kapotgeschoten en verpauperde steden.

Wij treuren om de gevolgen van atoomproeven.

Wij treuren om het sterven van de bossen en van het leven in onze zeeën en rivieren.

Wij treuren om de vergiftiging van de lucht die we inademen en van het water dat we drinken.

Wij rouwen om het sterven van warmte en aandacht, van licht en witzicht, van openheid en vertrouwen.

WIJ ZIJN WOEDEND

Woedend over de machteloosheid van de enkele mens.

Woedend over de macht en prestige gerichte houding van de overheden, over de kille arrogantie en cynische berekening van heren die de macht hebben.

Woedend over de onderdrukking en uitbuiting, over het manipuleren van de publieke opinie.

Wij zijn woedend over het misbruik en verspilling van geld, goederen en energie, over het materialisme als norm.

Wij zijn woedend over de macht van weinigen, over de onmacht van velen.

Wij zijn woedend over het sjoemelen met de gegevens over veiligheid, wapens, wapenhandel, economie en milieu.

Woedend over het misbruiken van de derde wereld ten bate van onze economische belangen.

Wij zijn woedend over de voortgang van atoomproeven.

In ROUW en WOEDE vinden wij elkaar.

WIJ HERKENNEN IN ELKAAR EEN ENORME KRACHT.

Verbonden met de vele vrouwen die ons voorgingen, voelen we ons sterk en rechttop. Rechttop in een wereld van technocratisch denken, dat gevoel van minachting en er geen raad mee weet.

Bij elkaar voelen we weer vaste grond onder onze voeten, ruimte en warmte om ons heen.

Samen kunnen we bouwen en grenzen verleggen. We kunnen talenten en gaven laten opbloeien.

In ROUW, WOEDE en KRACHT vinden wij elkaar.

WIJ VERZETTEN ONS

Wij verzetten ons tegen vastgeroeste structuren en stereotype begrippen die niet zijn doordacht, niet zijn onderzocht.

Wij verzetten ons tegen het geloof dat wapens conflicten kunnen oplossen en tegen het gespleten denken van afschrikking en dreigen zonder gebruik.

Wij verzetten ons tegen de heerschappij van olie en goud.

Wij verzetten ons tegen misbruik van macht, tegen geweld en tegen het denken dat hiertoe lijdt.

In ROUW, WOEDE, KRACHT en VERZET vinden wij elkaar.

WE WILLEN WEER ZICHT HEBBEN OP DE TOEKOMST.

Wij willen werken aan een wereld met genoeg voedsel voor iedereen, met zuivere lucht en schoon water.

We willen een gezondheidszorg die respect en begrip toont voor ons lichaam en onze geest.

Wij willen een gelijke beloning en waardering voor werk van gelijke waarde.

Wij willen werken aan een wereld waarin ieder mens een bijdrage kan leveren door zinnig werk, ontspanning en creativiteit.

Wij willen vrij zijn van geweld op straat en in huis.

Wij willen kunnen leven samen met mannen, vrouwen, of alleen.

Wij willen dat iedereen de relaties gaat zien tussen het militair-industriële complex en de wapenwedloop, tussen onderontwikkeling en bewapening, tussen vrouwenstrijd en vredesstrijd.

Wij willen een rechtvaardige samenleving van wakkere zelfbewuste mensen.

Wij zijn hier met vele vrouwen bijeen om te treuren en onze woede te uiten.

Met elkaar vinden we de kracht om ons te blijven verzetten tegen onrecht, de kracht en het vertrouwen om ons te blijven inzetten voor een betere wereld.

In ROUW, WOEDE, KRACHT, VERZET en VISIE vinden wij elkaar.

Als olielampjes kunnen ze schijnen, die vrouwen voor vrede...

De landelijke vereniging “Vrouwen voor Vrede” gaat stoppen, dit jaar nog en gaat verder als vereniging gezamenlijk met het Platform van Vrouwen voor Duurzame Vrede. Dat is nodig, maar gelukkig gaan de plaatselijke groepen wel door. Ik wil graag vertellen wat deze groep vrouwen voor mij betekend heeft en nog steeds betekent.

In 2012 heb ik een gedichtenbundel uitgegeven met gedichten van mijn vader. Dat kon met behulp van Nederlandse mensen, die me hielpen met de vertalingen en de realisatie van het drukwerk.

De opbrengst was voor “Syria’s request” (stichting voor hulp aan mensen in Syrië)

Door de publiciteit rondom de bundel werd ik bekend en dat resulteerde in een uitnodiging voor de ‘landelijke dag van Vrouwen voor Vrede’ in Amersfoort.

Die landelijke dag vond ik een geweldige ervaring. Er waren allerlei vrouwen en ik paste er wonderwel tussen. De maatschappij lijkt soms op een legpuzzel, ieder mens is een uniek stukje en iedereen zoekt de plek waar zijn of haar stukje past. Mijn stukje paste precies in de groep Vrouwen voor Vrede.

Ik heb met bewondering gekeken naar die vrouwen die harmonie uitstralen en met elkaar actief het Goede nastreven. Dát is voor mij vrede!

Het is jammer dat deze groepjes tot nu toe vaak als randverschijnsel gezien worden. We zullen nog veel meer aan de weg moeten timmeren en ik wil daar graag aan mee blijven doen.

Vrouwen voor Vrede is voor mij ook een podium waarop ik mijn gedachten en ideeën naar voren kan brengen. Ik word gestimuleerd om door te gaan met verhalen vertellen, door de column in het blad. Op die manier kan ik steeds weer proberen een brug te slaan tussen culturen. We zullen ons schouder aan schouder blijven inzetten voor het werk van de Vrede.

In een deel van de wereld wordt de vrouw vaak nog steeds gezien als: zwak, teer, hulpbehoevend, steun vragend, soms laten vrouwen dit ook gemakshalve gebeuren.

Bij Vrouwen voor Vrede heb ik echter sterke, stralende vrouwen ontmoet, van elke leeftijd, die zich inzetten voor goede dingen, zoals Vrede!

Ik wil besluiten met een metafoor die ik weleens gebruikt heb voor mijn moeder. Op de bekende Arabische manier offerde zij zich helemaal op, voor haar kinderen, haar gezin.

Ik zei tegen haar: u lijkt op een kaars. Die geeft de omgeving prachtig licht en fijne warmte, maar ze brandt op, ze smelt weg. We zouden u veel liever zien als een olielamp, die geeft ook licht en warmte, maar die kunnen we bijvullen als ze leeg raakt. We willen u graag 'bijvullen' met onze dank en allerlei liefdevolle daden.

Ik ben dankbaar voor alle 'olielampen' die ik heb ontmoet in de groep Vrouwen voor Vrede!

Yasmin Haidar

*Tekening van 600 olielampen,
Margrit Rijnard*

Vredesvrouwen van het jaar 2009

Carla de Wit en An van Sabben

Carla was de secretaresse van minister Marga Klompé, die een verzoek kreeg van de Zwitserse Vrouwen voor Vrede om een vrouwendemonstratie te houden bij het Internationaal Gerechtshof. Zij kon er niets mee en droeg het via Carla over aan Maria ter Steeg. De beweging Vrouwen voor Vrede was geboren.

Carla was vanaf het begin betrokken en haar werk stond in het teken van beïnvloeding van de landelijke politiek en ze was actief in de werkgroep Overheid en Politiek.

An van Sabben (rechts)

An zette zich in de jaren zeventig al in voor de wereldwinkel en werd toen ook actief in de pas opgerichte basisgroep van Vrouwen voor Vrede in De Bilt. Later deed ze mee in de groep in Steenwijk en nog later in Helmond. In de werkgroep Sociale Verdediging, later WEL-dadig geheten was zij ook ca. 20 jaar een stimulans. Zij had altijd oog voor het geheel, voor de wortels van het geweld in alle verschijningsvormen en schreef daar artikelen over.

Mayors for Peace

Twée vredesburgemeesters werken samen met Vrouwen voor Vrede IJmond

Interview met de burgemeester van Uitgeest, Mevrouw W. Verkleij en de burgemeester van Heemskerk, Mevrouw M. Baltus. Twée vrouwelijke Mayors for Peace die dat zijn op advies van Vrouwen voor Vrede. Hoe voelt dat en wat doen zij ermee?

In een ontspannen sfeer vond het interview met de beide Mayors for Peace (Burgemeesters voor Vrede) plaats, in het Gemeentehuis van Uitgeest. We (Ria, Thea en Ineke) hadden van te voren een aantal vragen doorgestuurd, zodat de burgemeesters tijd hadden om zich goed voor te bereiden. Mevrouw Verkleij volgde in 2015 in

Uitgeest mevrouw Baltus op als burgemeester.

Hoe hebt u gehoord dat u tot Vredesburgemeester was uitgeroepen en wat betekent het voor u?

“Ik werd erover geïnformeerd door de communicatieadviseur. Hij kende Vrouwen voor Vrede IJmond van eer-

dere acties in het kader van Mayors for Peace”, zegt de burgemeester. Mevrouw Verkleij staat er positief tegenover omdat het in het belang van Uitgeest is en ze draagt het uit in haar taken, bijv. in toespraken. Zij wil graag benadrukken wat het betekent dat wij in vrijheid leven. Zij wil zich vooral inzetten voor vrede in het algemeen en is als zovele anderen geen voorstander van kernwapens.

Mevrouw Baltus vertelt dat Vrouwen voor Vrede IJmond de initiatiefnemers waren om haar tot “Vredesburgemeester” te benoemen. De groep bedacht leuke en creatieve acties waar zij een rol in kon spelen en die ze van harte heeft ondersteund. Door bijvoorbeeld op

school een vredesles te geven, kun je het verschil maken. Dat zijn mooie ervaringen. Ook zij trekt het breder en vindt het belangrijk omdat je als burgemeester toch een voorbeeldfunctie hebt. Door vredestichter te zijn in kleiner verband straalt het ook uit naar een groter geheel. Zij vindt Mayors for Peace een goed initiatief van de vroegere burgemeester van Hiroshima, dhr. Tadatoshi Akiba. Hij riep alle burgemeesters ter wereld op om zich aan te sluiten bij Mayors for Peace om zo een algeheel verbod op de kernwapens te bereiken.

Bij beide vrouwen speelt het Vredesburgemeester zijn een rol in hun werk, zoals bijvoorbeeld in het klein als vre-

Links burgemeester Verkleij, rechts burgemeester Baltus

Vrouwen voor Vrede IJmond kijkt terug op een zeer geslaagde bijeenkomst op 18 maart jl. waar burgemeester W.J.A. Verkleij- Amers, Mayor for Peace, te Uitgeest een vredesboom heeft geplant en daarbij een plaquette heeft onthuld.

destichter bij burenruzies. Op een ander niveau werkt het door, door respect voor de inwoners te hebben en te fungeren als uitlaatklep voor inwoners. Burgemeesters zijn het boegbeeld van de Gemeente, hoe mooi is het om als Mayors for Peace daaraan een invulling te geven.

Spelen kernwapens een rol bij uw burgemeesterschap of kijkt u meer naar vrede in het algemeen?

Mevrouw Verkleij antwoordt dat ze vrede meer in een breder perspectief plaatst en geeft de 4 mei-herdenking aan als een goed moment. Persoonlijk komt het niet dagelijks aan de orde. Ze vindt het onderwerp ook niet terug in de media en daarom trekt ze het wat breder. Ze kan het wel uitleggen als mensen vragen wat Mayor for Peace inhoudt. Bij mevrouw Baltus spelen de kernwapens wel een rol, ze hamert erop dat die niet gebruikt moeten worden en benoemt dat elke keer weer. De tentoonstelling in Heemskerk over de humanitaire gevolgen van het gebruik van kernwapens riep wat weerstand op

bij een aantal inwoners. De foto's waren confronterend, maar lieten wel zien hoe erg de gevolgen zijn. Ze vindt het belangrijk als mensen daarover nadenken. Verder komt het niet zoveel voor dat ze het over kernwapens heeft. Bij de 4 mei-herdenking is het thema ook meer algemeen en zit de actualiteit in de vluchtelingenproblematiek.

Naar aanleiding van het stuk in de Volkskrant d.d. 20 april 2016 van 5 Mayors for Peace waarin zij oproepen de kernwapens uit Nederland te verbannen, vragen we naar de gang van zaken bij de jaarvergadering van het Genootschap van Burgemeesters.

Het antwoord is dat er over van alles gesproken wordt, maar kernwapens zijn geen specifiek gesprekstema. Mevrouw Baltus heeft het daar ook nooit aangekaart. Van het debat in de Tweede Kamer over het burgerinitiatief van PAX, die meer dan 45.000 handtekeningen ophaalde om een verbod op kernwapens op de agenda te zetten, hebben ze niets meegekregen.

Mevrouw Baltus vindt het jammer dat Vrouwen voor Vrede als vereniging ophoudt te bestaan. Beide burgemeesters hebben de samenwerking met Vrouwen voor Vrede altijd als heel plezierig ervaren en vinden vredeslessen en bijvoorbeeld het planten van vredesbomen goede ideeën om mee verder te gaan. Door ons initiatief zijn ze benoemd tot Mayors for Peace en leggen ze de verbinding met kernwapens als ze kraanvogels tegenkomen.

Als boodschap geven ze mee: ga zo door zolang jullie daar de energie voor hebben. Zij worden beiden geïnspireerd door iemand als Nelson Mandela, die zolang gevangen heeft gezeten en dan nog zo mild kon zijn en door

Malala, die na de aanslag op haar leven zich nog steeds inzet voor onderwijs aan meisjes.

Ineke Meintjens-Ooteman

Vredesvrouw van het jaar 2010 Francien Hollander

Een actieve en betrokken vredesvrouw, die je altijd tegenkomt bij demonstraties en activiteiten samen met haar man Tom. Ze schreef artikelen in de Amsterdamse Nieuwsbrief, deed de financiën daarvan en regelde de bezorging. Ze was altijd aanwezig bij de jaarlijkse Hiroshima herdenking in Amsterdam en bij de stille wake's bij uitgeprocedeerde asielzoekers.

Vrouwen en Duurzame Vrede: we blijven ons inzetten!

Begin 2005 (zo lang geleden al weer!) kwamen vrouwen uit vredes- en ontwikkelingsorganisaties bijeen om '10 jaar na Beijing' de stand van zaken op te maken. Tijdens de toen gehouden workshop ontstond het Platform Vrouwen en Duurzame Vrede. Aan de wieg o.m. Janny Beekman, Adriënne van Melle, Janne Poort-van Eeden en Ted Strop-von Meijenfeldt, onder de lezeressen vast nog bekende namen.

Vanaf het begin was Vrouwen voor Vrede een actieve lid-organisatie! In de loop van de jaren zijn projecten uitgevoerd, (voorlichtings)brochures geschreven en is daarnaast zwaar ingezet op lobby naar politiek en overheid. In eerste aanleg om ook in ons land invulling te geven aan VN VR resolutie 1325, daarna aan de implementatie daarvan. Inmiddels zijn we toe aan het derde Nationaal Actieplan 1325 en de uitwerking daarvan! Bij alle activiteiten speelde Vrouwen voor Vrede een actieve rol, zoals Janne jarenlang ook het secretariaat van het Platform VDV voerde.

Maar na al die jaren is het verenigings-landschap in ons land aan het veranderen. Vrouwen voor Vrede besloot haar bestaan als vereniging te beëindigen. Tegelijkertijd is het nog even of misschien zelfs nog wel veel meer nodig, dat de positie van vrouwen in tijden van oorlog en gewapende conflicten wordt ondersteund en versterkt. Wat dat betreft heeft resolutie 1325 nog te weinig effect gehad! Het Platform met leden uit vele kleinere (vrou-

wen)vredesorganisaties, die voor een deel uit de diaspora-gemeenschap komen, besloot dit jaar tot versterking van haar positie door een vereniging te worden met een eigen rechtspersoonlijkheid. Zowel organisaties als individuen kunnen lid worden van deze vereniging, die een paraplu- en verbindingsorganisatie wil zijn voor allen, die zich voor het vredeswerk en de positie van vrouwen daarin willen inzetten.

Wij, vanuit het Platform Vrouwen en Duurzame Vrede, zijn blij dat wij de nieuwe vereniging aan alle organisaties en individuele vredesvrouwen en – mannen kunnen aanbieden om lid te worden en actief betrokken te zijn of worden bij het werk.

Met plezier nemen we daarbij de verantwoordelijkheid op ons voor de

Nieuwsbrief van Vrouwen voor Vrede.

In het mei/juni nummer werd al verteld over oorsprong en doelstellingen van het Platform VDV. Op de website staat informatie over doelstellingen en activiteiten van onze organisatie. In komende uitgaves van het blad zullen we meer vertellen over onze historie, lopende programma's en actuele lobby-acties. In datzelfde mei-nummer stond ook een interview met één van de lid-organisaties: Tosangana. In komende nummers zullen stapsgewijze alle deel-

nemende organisaties en hun voor-vrouwen voor het voetlicht treden.

Op de landelijke dag van Vrouwen voor Vrede zullen bestuursleden en vrouwen van lidorganisaties aanwezig zijn om persoonlijk kennis te maken. Wij hopen, dat u allen met ons de overstap naar de nieuwe vereniging zult maken en kijken ernaar uit u te ontmoeten!

*Bestuur van Platform VDV
Ted Strop-von Meijenfeldt,
Anne-Marie Zaat en Jade Gulay*

De lidorganisaties zijn:

BPW-nl Business & Professional Women the Netherlands www.bpwnl.org
EIRENE Nederland Vredesdienst en Vrijwilligerswerk

www.eirene-nederland.org

GCI Gender Concerns International www.genderconcerns.nl

MWPN Multicultural Women Peacemakers Network-Nederland

www.mwpn.org

waaronder

- African Sky www.africansky.nl
- Burundian Women for Peace and Development
www.burundesevrouwenvoorvrede.nl
- VON Vluchtelingenorganisaties Nederland
www.vluchtelingenorganisaties.nl
- Vrouwen voor Vrede op de Molukken www.vvvm.eu

PAX Samenwerkingsverband IKV en Pax Christi www.paxvoorvrede.nl

PBI Nederland Peace Brigades International www.peacebrigades.nl

Sundjata Stichting Sundjata www.sundjata.nl

VOND Stichting Vrouwenorganisatie Nederland – Darfur

<http://www.nederlandsevrederaad.nl/html/index.php?paginaID=675>

Vrouwen voor Vrede Vereniging Vrouwen voor Vrede

www.vrouwenvoorvrede.nl

WILPF Women's International League for Peace and Freedom

www.wilpf.nl

“Blijf aan vrede werken!”

Interview met Krista van Velsen (PAX)

Op de Internationale Vrouwendag voor Vrede en Ontwapening (24 mei 1916) ontmoeten wij Krista van Velsen, onvermoeibare campagneleider van PAX. Klokslag 15.30 uur komt ze het gebouw van Pax binnen, beladen met campagnemateriaal en protestborden. We praten met haar n.a.v. de aanstaande opheffing van de vereniging Vrouwen voor Vrede.

Krista steekt van wal met te zeggen dat het jammer zou zijn als de Nieuwsbrief van Vrouwen voor Vrede geen vervolg krijgt. Vervolgens komen we op het thema van de kernwapens. Vrouwen voor Vrede is uit de strijd tegen deze wapens ontstaan, nu wordt er actie gevoerd tegen de modernisering van dit wapentuig. Het door PAX, Rode Kruis en de ASN Bank geïnitieerde burgerinitiatief dat leidde tot het debat in de Tweede Kamer is een duidelijk signaal. Immers, 85% van de Nederlanders is tegen kernwapens. Krista gelooft in de democratie en is optimistisch. “De politiek beseft dat ze haar geloofwaardig-

heid moet behouden. Kernwapens zijn een reëel gevaar en staan symbool voor massavernietiging. Als je deze wapens accepteert dan het is het einde zoek”, aldus Krista.

Wat bracht jou op het spoor van dit leven?

“Dat komt door mijn ouders, die met mij de doopsgezinde kerk bezochten en midden in de maatschappij staan. Ze namen me als kind mee naar de indrukwekkende demonstraties. In 1986 zag ik als elfjarig meisje op de markt mensen met een geigerteller, dat had een enorme impact op mij. In Tsjernobyl was net de ramp met de kernreactor gebeurd. Het maakte mij bewust dat ik daar iets mee moest.”

Hoe houd je de strijd tegen kernwapens vol?

“Het is mijn stellige overtuiging, dat in elk mens het goede zit. Veel mensen inspireren mij. Ik houd vol omdat mensen bereid zijn om energie te ste-

ken in concrete acties en dat geeft mij weer energie”.

Enthousiast vertelt Krista verder over het succes dat ze soms proeft. “Nederland stuurde een vredesmissie naar Kosovo waar ook onze luchtmacht clustermunitie heeft ingezet. Ik stond, destijds als lid van de Tweede Kamer, politiek gezien machteloos. Omdat banken in clustermunitie investeerden leidde dat tot een concrete campagne. Wat in de Tweede Kamer niet lukte, lukte wel via de straat!” Aanvankelijk vond haar pleidooi voor een verbod op clustermunitie geen gehoor, maar later toen het ook internationaal werd aangepakt kwam er toch een verbod.

Ook nu, met het hernieuwde debat over kernwapens, is Krista niet te stoppen. “Het lijkt erop dat nu, na lang

duwen en sleuren, resultaat nabij is”, meent Krista. “Het is niet houdbaar dat we massavernietigingswapens zoals kernwapens nodig hebben. Het was geweldig, de aanwezigheid van zoveel belangstellenden op 28 april bij het debat n.a.v. het burgerinitiatief ‘Teken tegen kernwapens’.”

Daags hierna ging Krista naar Geneve, naar de ICAN (International Campaign to Abolish Nuclear Weapons), die de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in oktober 2016 voorbereidt. “Vanuit de ICAN gaan twintigers en dertigers verkleed in driedelig pak naar de VN en doen mee in de discussies. Vanuit 130 landen is voorgesteld om het verbod op kernwapens op de agenda van de VN te krijgen. Het verplicht Nederland om stelling te nemen; hoor je bij de kernwapenstaten of zit je aan de andere kant? Wat kun je anders, nu er tijdens het kamerdebat moties zijn aangenomen dat de regering zich moet uitspre-

ken voor een verbod en actief de NAVO bondgenoten hierbij dient te betrekken.”

Welke acties staan er nu op de agenda?

Krista: “Behalve het afronden en vieren van het succes van het burgerinitiatief, moeten we nu zorgen dat de moties worden uitgevoerd. Verder is er de publiekscampagne om druk uit te oefenen op het ABP om te stoppen met investeringen in kernwapens. Dit is onderdeel van de ICAN-campagne ‘Don’t Bank on the Bomb’. Ik werk mee aan het jaarlijkse onderzoek naar welke bedrijven investeren in welke kernwapenfabrikanten.”

ICAN heeft honderden banken, pensioenfondsen en verzekeringsmaat-

schappijen geïdentificeerd met substantiële investeringen in kernwapenproducenten. Banken en fondsen die daarmee stoppen komen in de Hall of Fame. ICAN stimuleert burgers en organisaties om actief de dialoog aan te gaan met bedrijven over deze investeringen.

Tenslotte werkt Krista ook nog als vrijwilliger in een Hospicehuis. Dan wordt het radertje even stilgelegd, is er even rust en staat ze stil bij het leven. Dat werk ontroert haar en brengt haar in balans.

Welke boodschap heb je voor Vrouwen voor Vrede?

“Je kunt de vereniging opheffen maar blijf aan de vrede werken! Adopteer en

schrijf kamerleden die hun nek uitsteken. Je kunt veel betekenen als je schrijft: ‘Ik heb je gezien en ik steun je’; dat is effectiever dan dat je iets van mensen wilt. Schrijf die brief, die komt aan omdat niemand meer schrijft.

De rechtszaak die bij het internationaal gerechtshof is aangespannen door de Marshall eilanden moet in de media. Zij eisen dat de landen die kernwapens bezitten hun verplichting nakomen en overgaan tot ontwapening. Volgens de eilandenstaat maken de negen landen zich schuldig aan

schending van het internationaal recht. Stimuleer deze mensen, sta daar, doe een wake! Dat geeft hen zoveel kracht.

Blijf bij jezelf in wat je kan bijdragen. Er is veel kracht en wijsheid onder jullie vrouwen.”

Door wie word jij geïnspireerd?

“Dat zijn mijn maatjes van de Ploegscharenbeweging. Die bel ik als het veel wordt. Door hen kom ik weer op het spoor door me af te vragen: door wie of wat krijg ik energie, wat brengt me in beweging.”

Ria Pouw-de Ruyter

Vrouwen voor Vrede greep de nucleaire top in 2014 aan om opnieuw te protesteren tegen de Amerikaanse kernbommen die nog steeds in Volkel liggen. Er werden duizenden zadelhoesjes verspreid met de tekst: “Die Amerikaanse kernbommen in Nederland zitten ons nog steeds niet lekker.” Afzender: Vrouwen voor Vrede.

In verschillende steden hebben de vredesvrouwen fietszadels bekleed met zo’n zadelhoesje.

“Dat je van elkaar kunt leren, is de kracht van een internationaal netwerk”

Gesprek met Mans van Zandbergen over de WILPF (Women's international league for Peace & Freedom)

In hun ruime, lichte flat met uitzicht op de Lek, werden we gastvrij onthaald door Mans. Er ontspan zich een leuk en inspirerend gesprek naar aanleiding van de vragen die we haar stelden.

Door wie of wat ben je op het spoor gekomen van je werken aan vrede?

“Door mijn ouders. Zowel door mijn vader als mijn moeder. Mijn moeder was lid van een Vredesgroep. Ik herinner me een affiche uit 1937 waarop werd opgeroepen deel te nemen aan een vrouwenmars in verschillende

plaatsen in Nederland. Progressieve vrouwen hadden in de gaten dat het fout ging in Europa.”

In de jaren zeventig werkte Mans aan ontwikkelingssamenwerking. Zij en haar man Tom hebben toen de wereldwinkel in Vreeswijk/Nieuwegein opgericht.

Hoe lang zit je al bij de WILPF en waar en waarmee ben je begonnen? Zat je eerst bij de WILPF en later bij Vrouwen voor Vrede of andersom?

“De Nederlandse afdeling van de WILPF is in 1915 opgericht, tegelijk met de internationale tak in Den Haag, maar noodgedwongen ondergedoken c.q. gesloten in WO II.

In 1946/1948 probeerden een aantal mensen de sectie weer nieuw leven in te blazen, hetgeen niet lukte. Kennelijk was iedereen veel te druk.”

In de jaren 1981 en 1983 zat Mans in de organisatie van de vredesmarsen en hoorde toen ook van Vrouwen voor

Vrede. Ongeveer gelijktijdig raakte zij bekend met de WILPF. Ze sloot zich bij beide aan. Na de marsen werd Vrouwen voor Vrede Nieuwegein opgericht.

Mans en nog drie vrouwen zijn in 1983 namens de (niet officiële) Nederlandse sectie van de WILPF naar de internationale conferentie in Göthenburg (Zweden) gegaan. Ondanks hun niet-erkende status deden ze overal actief aan mee, zoals stemmingen en workshops. Als klap op de vuurpijl stelden de vier Nederland als volgend organiserend land voor. In 1984 is de Nederlandse afdeling van WILPF her-

Op 26 december in 1982 kwamen er naar schatting 10.000 mensen naar Steenwijk en de Havelterberg om hun eigen demonstratieve invulling van het Kerstfeest te geven: "Vrede op aarde". De vredesdemonstratie ging van Steenwijk naar de militaire basis te Havelterberg

Op de zaterdag 25 april na het congres 100 jaar Wilpf, onthulde Edith Ballantyne(links), oud voorzitter van de Wilpfinternational, een borstbeeld van Aletta Jacobs in het Vredespaleis. Aangeboden door de Nederlandse sectie van de Wilpf die daarvoor donaties had ontvangen, o.a. van Vrouwen voor Vrede.

opgericht. Op het internationale congres in 1986, gehouden in Woudschoten, is Nederland weer als sectie aangenomen.

Voor Mans is het internationale werk belangrijk en ze omarmt de slogan ‘*Act locally – think internationally*’ (Edith Ballantyne). Zij vindt Vrouwen voor Vrede belangrijk voor het lokale deel van haar slogan.

Wat zorgt er voor dat je het zo lang vol houdt?

“Ik krijg inspiratie door andere vrouwen, bijvoorbeeld op congressen waar je hoort wat er in de diverse landen gebeurt. Daarbij had ik steun van mijn echtgenoot die meedacht en meereisde naar congressen. Mijn werk in de gezondheidszorg is ook een inspiratiebron geweest. De laatste jaren begeleidde ik buitenlandse studenten en kwam daardoor in aanraking met

vluchtelingenwerk. Werk en vredeswerk inspireerden en voedden elkaar.”

Wat zijn jouw taken bij de WILPF?

In de loop van de jaren is Mans internationaal penningmeester van de WILPF geweest en ze was één van de kartrekkers van het 100-jarige congres in 2015 in Den Haag. Internationaal heeft ze nu geen taken meer. De jongere generatie neemt het over.

Op dit moment heeft ze bemoeienis met de organisatie van de WILPF Werkplaats van september waar de begrotingsbrief van defensie wordt besproken. Mans denkt met weemoed terug aan de tijd dat ook Vrouwen voor Vrede actief deelnam aan de politieke werkgroep samen met de WILPF. Ze vindt het belangrijk om een nieuwe vorm te vinden om het politieke vredeswerk te blijven doen. Dit moet een aandachtspunt zijn in de

fusie met het Platform Vrouwen & Duurzame Vrede.

Wat is voor jou een highlight geweest?

“Het congres in 2015 in Den Haag ter gelegenheid van 100 jaar WILPF was een highlight. Er waren duizend vredesmensen uit meer dan 82 landen. Indruk maakten onder meer de verhalen van de Afrikaanse vrouwen. Een voorbeeld hoe vrouwen elkaar kunnen steunen werd behandeld in een van de workshops. De Secretaris Generaal van de WILPF zocht naar verbindingen op het vlak van conflictbestrijding en preventie. Er is bijvoorbeeld een netwerk opgezet tussen Syrische vrouwen in het thuisland en Syrische vrouwen in Europa. Dat je van elkaar kunt leren, is de kracht van een internationaal netwerk.”

Wat vind je er van dat Vrouwen voor Vrede stopt en wat ga je missen?

“Ik vind het jammer dat het stopt. Internationaal wordt het een hele moeilijke tijd en niet alleen in Europa.

Conflictpreventie is nu belangrijk. Je ziet in de sociale media dat mensen tegen elkaar worden opgezet. Een groot gemis is dan dat vredesvrouwen geen stem meer kunnen laten horen. Vooral het politieke werk zal ik missen. Het is fijn dat de Nieuwsbrief blijft als een inspiratiebron.”

Hoe bekend ben je met het Platform Vrouwen & Duurzame Vrede?

“Ik ken het via de secretaris van de WILPF, Anjo Kerkhofs. Hoe het platform zich organiseert weten we nog niet precies. Op 29 oktober, de laatste landelijke dag van Vrouwen voor Vrede, zal dit duidelijk moeten zijn.”

Welke boodschap geef je mee aan de lezers van deze speciale nieuwsbrief?

“Laat niet na om een werkvorm te zoeken om het politieke vredeswerk in Nederland voort te zetten. Een vorm kan zijn het steunen van kamerleden die hun nek uitsteken.”

Thea van den Ham

Vredesvrouw van het jaar 2011

Marieke Verheul

Vanaf het begin was zij erbij. De arts Helen Caldicott kwam naar Nederland en vertelde ons alles over het gevaar van de straling van kernenergie en kernwapens. Marieke zorgde ervoor dat haar toespraak *"Profetie van een vrouw"*, haar boek *"Nucleair Madness"* en haar toespraak *"Softie voor de eeuwigheid"* vertaald en uitgegeven werden. Ook bedacht ze dat *"Keeping the Peace"*, het Vrouwen Vredeshandboek, vertaald met de titel *"Om de Lieve Vrede"*, beslist uitgegeven moest worden.

Als initiator van de Pentagram actie in Den Haag in 1986 werd het door haar enorme creatieve geest een inspirerende prachtige demonstratie van wat ons vrouwen bezig hield. 25 Jaar later landden er grote witte kraanvogels in het Vondelpark bij een reünie van de Pentagram manifestatie.

Ze heeft zich bezig gehouden met het archiveren van de ongeordende spullen o.a. van Adrienne van Melle en stukken van plaatselijke groepen en regio's voor het Instituut van de Vrouwengeschiedenis, nu Atria genaamd.

2012 Lineke Schakenbos

Vredesvrouw in hart en nieren vanaf het eerste uur. Altijd actief om zich in te zetten voor het vredeswerk. Ze is een kei in het leggen van contacten in binnen- en buitenland en die ook te onderhouden. Zo vertrok ze december 1990 met een delegatie van "Contact-Golf" met Nederlandse vredesboodschappen naar Bagdad, om de mensen daar duidelijk te maken dat er ook in het Westen mensen waren die geen oorlog wilden.

Van de eerste vredeswacht bij het Vredespaais, tot het zingen bij de Raging Grannies, tot de werkgroep Sociale Verdediging (later

WEL-dadig), tot het schrijven van prima artikelen in de Nieuwsbrief, bij alle activiteiten is zij een inspiratiebron voor velen van ons.

Voor altijd een Vrouw voor Vrede

Vrouwen voor Vrede stopt na 37 jaar. Deze groep vergrijst, wordt kleiner en kan daarom landelijk niet meer opereren. Gelukkig stoppen de Vrouwen van Vrede niet werkelijk en wordt er aangesloten bij Platform Vrouwen en Duurzame Vrede (VDV). Een prachtig platform voor Nederlandsde vrouwen- en vredesorganisaties.

Want een Vrouw voor Vrede stopt natuurlijk nooit. Een vrouw is toch vrede? Een mens is toch in zijn diepste wezen vrede? Willen we niet allemaal, mannen, vrouwen, kinderen en dieren een liefdevol, vredevol leven? Gezien, naar geluisterd, geliefd, gerespecteerd worden? Waar gaat het dan mis, vraag ik mij vaak af. Gekwetste mensen kwetsen, bevochten mensen vechten. We vechten voor liefde, ons huis en gezin. Als je niet gezien wordt, niet ergens mag zijn kom je op voor jezelf, ga je jezelf verdedigen en als het moet ga je vechten. Geen enkel mens wil vanuit zijn diepste zijn vechten.

Vrouwen voor Vrede vergrijst. Waar zijn hun dochters, hun kleindochters? Hebben we onze missie niet door kunnen geven? Ik kan het niet geloven dat de jon-

gere vrouw niet voor vrede gaat. Want voor mij is een vrouw vrede, is ieder mens vrede. En gelukkig is het ook niet zo. Deze week las ik nog dat bij het project 'Startup Kids', waarbij de ondernemende geest van kinderen wordt gestimuleerd, de meeste kinderen niet aan geld denken, maar de wereld willen verbeteren. Gelukkig! Alleen gaat het nu anders; via vloggen, bloggen, creatief zijn, gamen en coole dingen doen. En zoals VDV schrijft op haar website: conflicten zullen er altijd zijn. In plaats van geweld bestaan er andere en creatieve manieren om ze op te lossen. Laten we deze jonge mensen; meisjes, vrouwen uitdagen voor andere en creatieve manieren.

Ik wens dat Vrouwen voor Vrede haar gedachtegoed doorgeeft aan andere prachtige vredesorganisaties en dit ook individueel door blijven geven aan hun dochters en kleindochters.

**De fotografe Caro Bonink
verrijkt ons tijdschrift
regelmatig met een foto en een
bijbehorend commentaar.**

*Diverse publicaties van Vrouwen
voor Vrede zagen naast de Nieuws-
brief het licht*

Vredesvrouw van het jaar 2013

Jannie Beekman

Een bescheiden doener die landelijk meehielp om tot een betere structuur te komen voor Vrouwen voor Vrede. De werkgroepen WEL-dadig en de Raging Grannies konden niet zonder haar prachtige teksten en muzikale ondersteuning.

Resolutie 1325 kreeg mede door haar handen en voeten in de Nederlandse samenleving.

Ze zag de moeilijke omstandigheden waarin weduwen in Kabul verkeerden en zorgde ervoor dat het Vrouwenhuis werd opgezet. Het werd een veilige plek voor deze vrouwen. Door haar grote inzet werd de stichting NAHID opgericht om te zorgen voor de benodigde financiën.

2014

Janne Poort van Eeden

Het zich inzetten voor vrede was de rode draad in haar leven. Nationaal en internationaal zette zij zich in voor geweldloze bewegingen. Zij zat in het European Network for Civil Peace Services, die proberen invloed uit te oefenen op de politiek om conflicten via onderhandelen aan te pakken. Zij werkte eerst bij IFOR en bij het Women Peacemakers Program en trainde vrouwen uit de hele wereld om ze te laten groeien in vredeskracht. Bij Vrouwen voor Vrede was ze de drijvende kracht in het bestuur en had overzicht over alles wat er in en om de vereniging gebeurde. Mede-oprichter van het Platform Vredescultuur en ook binnen het Platform Vrouwen en Duurzame Vrede speelde ze een belangrijke rol.

“Er wordt verdiend aan bommen waardoor mensen vluchten en vervolgens aan grensbewaking om de vluchtelingenstroom in te dammen.”

Interview Wendela de Vries van “Stop de wapenhandel”

In de tweede helft van mei gingen Ineke en ik op pad naar Wendela. We kennen haar als de drijvende kracht achter “Stop Wapenhandel” en als de onvermoeibare feiten- en kennis-vergaarder over de wapenindustrie. Hoe houd je de strijd vol tegen zo een machtig blok?

We hebben afgesproken in haar werkruimte die bol staat van de boeken en dossiers.

Onder het genot van een kop sterke koffie en veel koekjes krijgen we een inkijk in de drijfveren en motivatie van deze wetenschapper.

Wendela kreeg vanuit haar opvoeding

mee om zich in te zetten voor medemens en samenleving. “Je bent gezond, rijk en hoog opgeleid, velen zijn dat niet dus je zet je in voor diegenen die steun kunnen gebruiken”. Haar familie bestaat uit maatschappelijk betrokken mensen, haar vader was dienstweigeraar. Het is een humanistisch nest met

Stop Wapenhandel

doet onderzoek en haart actie tegen wapenexport en wapenindustrie

wortels in het protestantisme waarin werd geleerd je nuttig te maken.

Daarnaast heeft zij interesse in hoe de maatschappij zich ontwikkelt en vooral hoe deze op een positieve manier is bij te sturen. Het is boeiend werk waarin zij veel mensen met dezelfde denkwijze ontmoet. Dat compenseert het feit dat haar inkomsten minimaal zijn, “Stop Wapenhandel” bestaat dankzij giften en donaties. Het is lastig om middelen te vinden voor onderzoek gecombineerd met acties tegen de wapenhandel.

Als kind vond Wendela het al onbegrijpelijk dat mensen geld verdienen aan oorlog en wapens. Dat onbegrip werd groter tijdens de oorlog tussen Iran en Irak waar de Europese industrie zowel Iran als Irak voorzagen van wapentuig. Vanaf dat moment, en officieel sinds 1997 als oprichter van “Stop Wapenhandel”, zet Wendela

zich structureel in om deze zaken boven tafel te krijgen. Dit doet zij door onderzoek naar feiten en cijfers waardoor

zij, en met haar ook anderen, met goede argumenten de discussie kan aangaan.

Als we haar vragen naar iets dat “Stop Wapenhandel” heeft bereikt dan is het de bekendheid met en kennis over wapenhandel. Er verschijnt meer in de media, de politiek stelt vragen en op wapenbeurzen kan niet meer in het geniep handel worden gedreven waardoor er een preventieve werking ontstaat.

Acties, zoals tijdens de jaarlijks terugkerende bijeenkomst van Airbus bij het Okura hotel in Amsterdam, zorgen dat de gevolgen van wapenhandel de aandacht krijgen. Op de website van “Stop Wapenhandel” lezen we dat in 2015 de wereldwijde militaire uitgaven gestegen zijn tot \$1700 miljard, tot vreugde van de wapenindustrie. Intussen zijn er 60 miljoen mensen op de vlucht voor conflict en geweld.

Ook dit jaar was Wendela met 70 andere actievoerders van de partij ondanks het slechte weer en ondanks het samenvallen met het kamerdebat over kernwapens. De actievoerders zijn leuk, de sfeer was goed en stiekem geniet Wendela er ook van omdat je weet dat de aandeelhouders en mensen van Airbus balen van deze actie.

Op dit moment is “Stop Wapenhandel” bezig met een update van het onderzoek naar belastingontwijking door wapenbedrijven. Zeven van de tien grootste wapenbedrijven hebben een belastingconstructie in Nederland. Ook onderzoekt “Stop Wapenhandel” de grote lobby van de defensie-industrie om geld los te krijgen voor grens-

bewaking. Er wordt verdiend aan bommen waardoor mensen vluchten en vervolgens aan grensbewaking om de vluchtelingenstroom in te dammen.

Dit interview vindt plaats omdat Vrouwen voor Vrede als vereniging stopt. Wendela reageert op onze vraag hoe zij naar Vrouwen voor Vrede kijkt.

“Zij hebben in hun bestaan een grote rol gespeeld zowel in de vredes- als in de vrouwenbeweging. Veel vrouwen hebben vanuit de vrouwenvredesbeweging de stap naar de politiek gezet. De emotie werd benoemd, denk aan de leuzen Rouw, Woede, Kracht en Verzet tijdens de pentagramactie. Behalve cijfers en feiten heeft ook emotie een functie. Zonder de emotie word je de generaal die het aantal doden en het verlies aan materiaal op- en aftelt van het verwachte resultaat van de oorlog. De emotie was een belangrijke kracht en inbreng van Vrouwen voor Vrede. Wees trots op wat Vrouwen voor Vrede heeft bereikt. Dat is niet mis!”.

inspirator voor als ze zich soms moedeloos voelt.

Dat is Anna Politkovskaja, de in 2006 vermoorde Russische journalist. Zij schreef over de misstanden in Tsjetsjenië. Zij deed dat toch maar!

Tot slot vragen we Wendela naar haar

Ria Pouw-de Ruyter

Vrouwen voor Vrede waren vaak actief op Volkel waar kernwapens zijn opgeslagen

Vredesvrouw van het jaar 2015

Wil Gevers

Zij werd de laatste keer gekozen als vredesvrouw en sloot daarmee de rijen. Begin jaren '80 was voor haar, naast haar activiteiten in de vrouwenbeweging en het geven van onderwijs aan vrouwen, de logische stap naar Vrouwen voor Vrede.

Haar dochter en kleindochter traden ook in haar voetspoor en waren actief in het bestuur van Vrouwen voor Vrede. Zij schrijft interessante artikelen in de Amsterdamse Nieuwsbrief. Haar motto is: *"Elke vrouw doet ertoe en moet meer gehoord worden"*.

Vredesvrouw Thea in het zonnetje

Als tijdelijke redactie besloten we unaniem om Thea Vermeiren in het zonnetje te zetten in dit speciale nummer. Alle vredesvrouwen van het jaar passeerden de revue toen we beseften dat we Thea daarin misten. Hoe kan zij aan de aandacht zijn ontsnapt? We krijgen op 29 oktober geen gelegenheid om dit goed te maken

en haar een kraanvogel slinger om te hangen, omdat ze dan al is vertrokken naar Curacao. Ze is de bescheidenheid zelve en wil dit waarschijnlijk helemaal niet. Dus eren we haar op deze manier met deze pagina. Al jaren bleek tijdens de ledenvergaderingen dat we toch heel graag de Nieuwsbrief wilden behouden, daaruit putten we inspiratie voor onze acties en voor het geloof in het vrouwen-vredeswerk. De Nieuwsbrief werd in de loop van die ruim 30 jaar steeds fraaier. Dat hebben we voor een groot deel te danken aan Thea, die zich er altijd voor in heeft gezet en nog gaat doen. Immers is het streven om de Nieuws-

brief te behouden! Toeval bestaat niet wordt wel eens gezegd. Laat nu net tijdens de voorbereiding van deze speciale editie bij Marieke Verheul, waarbij Thea eenmalig aanwezig was, de Nieuwsbrief juli/augustus op de mat ploffen. We willen haar enorm bedanken voor al haar werk en inzet en wensen haar een fijn nieuw begin met haar familie in Curacao.

Ria, Marieke Leny, Ineke

Beste lezers

Hiermee bent u aan het eind gekomen van deze bijzondere en extra dikke nieuwsbrief.

Bijna veertig jaar geleden, smeedden plaatselijke vrouwen vredesgroepen samen een landelijk platform dat later overging in een vereniging. Met elkaar waren ze extra sterk en konden ze ook de landelijke politiek beïnvloeden. Daarnaast lukte het gezamenlijk om veel actie te voeren en invloed te hebben op beleid. Elkaar inspireren lukt goed als je elkaar kent en het enthousiasme van elkaar mee beleeft. Zo was de jaarlijkse landelijke dag voor veel vredesvrouwen niet alleen een heerlijke, gezellige dag, maar ook een bron van inspiratie en motivatie. Deze bron ging mee naar huis, waar hij weer verder stroomde. Niet alleen in mooie woorden, nee de kracht van vrouwen lag juist in het doen! Met elkaar aan de slag, met elkaar aan het werk, om de wereld meer vreedzaam te maken.

Kan dat niet samen met mannen, wordt de vredesbeweging daar juist niet sterker van, hoor ik soms.

Ja, vrouwen en mannen moeten zeker samenwerken. Maar juist op gebied van oorlog en vrede hebben vrouwen een bijzondere inbreng vanuit hun positie en ervaring. Dat mag niet ondersneeuwen door de manier waarop de mannen zich georganiseerd hebben. Dat wordt door de Verenigde Naties nog eens bekrachtigd in resolutie 1325. Hierin spreekt de Veiligheidsraad zich duidelijk uit tegen verkrachting als oorlogswapen en over de belangrijke rol van vrouwen bij o.a. het voorkomen van (gewapende) conflicten en bij vredesonderhandelingen en wederopbouw. Onze ervaring is dat vrouwen dit op een heel eigen manier oppakken: concreet, praktisch en geïntegreerd in hulpverlening en sociale ontwikkeling. Het belang daarvan willen we graag duidelijk maken.

Daarbij heeft de vrouwen vredesbeweging op de vrouwen zelf vaak een emancipatorische werking gehad en heeft die nog.

Nu het niet meer lukt om een landelijk bestuur te vormen, gaan vredesvrouwen toch door. Individuele leden en plaatselijke groepen zijn welkom bij Vrouwen & Duurzame Vrede, van waaruit ook de nieuwsbrief door zal gaan. Deze groep is (mede) opgericht door Vrouwen voor Vrede, als samenwerkingsverband van Nederlandse vrouwen- en vredesorganisaties.

Daarnaast werken velen samen met andere (vredes)groepen in hun gemeente of omgeving. Vredesvrouwen blijven werken aan een wereld waar vrede heerst; in het klein, in de directe leefomgeving, in het groot, door politieke invloed.

Graag wil ik hier eindigen met de woorden van Indira Gandhi, die ook voor Janne Poort-van Eden zo'n belangrijke boodschap inhield:

Er is geen weg naar vrede, vrede is de weg.

Tiny Hannink

Wereld Vrouwen Vredeslied

Refrein

Vrouwen, kom, vrouwen, kom,
roept elkander, samen sterk!
Vrouwen, kom, vrouwen, kom,
samen aan het werk.

Couplet 1

Vrouwen van de wereld, kom!
Blijf niet alleen, nee, samen sterk!
Wij zijn met zo velen,
dus verand'ren wij de wereld nu!
Wij strijden voor vrijheid en voor gelijkheid
Maar zonder wapens, doelgericht.
Vertrouw op je vrouwkracht en doe het samen:
Eens zal er vrede zijn!

Couplet 2

Onze kind'ren, onze hoop,
Horen op school, niet op hun werk.
Deze wereld wacht op hen,
Zij geven de toekomst vorm
In goede gezondheid en ook in vrijheid,
met hun talenten vrij ontplooid
Zullen zij samen aan rechtvaardigheid bouwen.
Eens zal er vrede zijn!

Couplet 3

Luister niet naar "wit" of "bruin",
Allen gelijk, evenveel waard!
Luister niet naar "man" of "vrouw",
zie enkel "gelijkheidwaardigheid"!
Ja, moslim of christen, boeddhist of hindoe,
of welk geloof of stam dan ook,
Wij willen huilen, wij willen lachen,
Eens zal er vrede zijn!

Couplet 4

Morgen is de wereld mooi,
Da's onze wens, we gaan ervoor!
Rust en vrede willen wij,
akkers staan in volle bloei!
Ja, weg met de honger, wij zullen oogsten,
Moeder Natuur, zij zorgt voor ons!
Ieder zal werken, in plaats van te vechten,
Eens zal er vrede zijn!

Inhoudsopgave

Van de redactie	2
De geschiedenis van bijna veertig jaar Vrouwen voor Vrede	3
Laatste landelijke dag van Vrouwen voor Vrede wordt een feestelijk gebeuren op 29 oktober 2016	4
Herinneringen	5
Vrouwen voor Vrede Amsterdam	19
Vredesvrouwen van het jaar 1998: Leny Durville	22
Vrouwen voor Vrede Amstelveen	23
Vredesvrouw van het jaar 1999: Adrienne van Melle-Hermans	26
Vredesvrouw van het jaar 2000: Ineke Meintjens-Ooteman	26
Vrouwen voor Vrede Enschede	27
Vredesvrouw van het jaar 2001: Marie Wiggers	29
Vredesvrouw van het jaar 2002: Henny Smoes	29
Vrouwen voor Vrede Nieuwegein	30
Vredesvrouw van het jaar 2003: Mira Blankevoort	32
Vredesvrouw van het jaar 2004: Tera Fopma	32
Vrouwen voor Vrede Ridderkerk	33
Vrouwen voor Vrede IJmond	35
Vredesvrouw van het jaar 2005: Jo de Boer	37
Vredesvrouw van het jaar 2006: Froukje van der Geest	37
Werkgroep Weldadig: Gaan we door?	38
Vredesvrouw van het jaar 2007: Trees Kruidenberg	41
Vredesvrouw van het jaar 2008: Sophie Hiddema	41
Manifest Vrouwenactie	42-43
Als olielampjes kunnen ze schijnen, die vrouwen voor vrede...column Yasmin	44
Vredesvrouwen van het jaar 2009: Carla de Wit en An van Sabben	46
Twee vredesburgemeesters werken samen met Vrouwen voor Vrede IJmond	47
Vredesvrouw van het jaar 2010: Francien Hollander	50
Vrouwen en Duurzame Vrede: we blijven ons inzetten!	51
"Blijf aan vrede werken!" Interview met Krista van Velsen (PAX)	53
Gesprek met Mans van Zandbergen over de WILPF	57
Vredesvrouw van het jaar 2011: Marieke Verheul	61
Vredesvrouw van het jaar 2012: Lineke Schakenbos	61
Voor altijd een Vrouw voor Vrede, column Caro	62
Vredesvrouw van het jaar 2013: Jannie Beekman	64
Vredesvrouw van het jaar 2014: Janne Poort van Eeden	64
Interview Wendela de Vries van "Stop de wapenhandel"	65
Vredesvrouw van het jaar 2015: Wil Gevers	69
Vredesvrouw Thea in het zonnetje	69
Beste lezers, epiloog	70
Wereld Vrouwen Vredeslied	71